

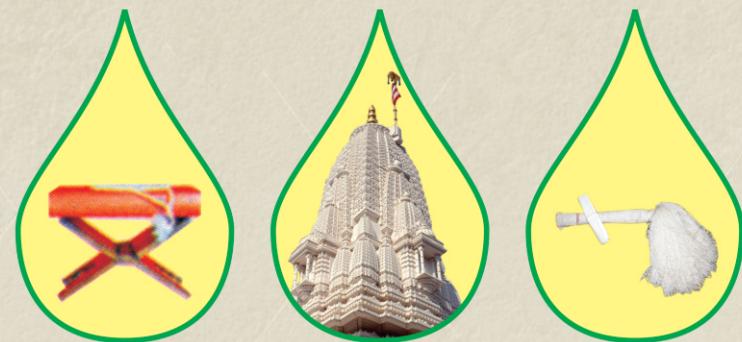
શ્રી વર્ધમાનસ્વામિને નમઃ

વંદે વીજુમ્બુ

વર્ષ : ૩

સંગત અંક : ૧૩

“ગુણ ગુણ ગાવતા,
ગુણ આવે નીજ અંગ.”

જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર પ્રભાવક

ગુરુ દેવ ના ચરણોમાં કોટીશઃ વંદનાવલી

: શુભાષિશ : ગચ્છા. પ. પૂ. આ. વિ. શ્રી હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.
: પ્રેરણા શ્રોત : પ. પૂ. આ. શ્રી વિ. પ્રશામેશપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.

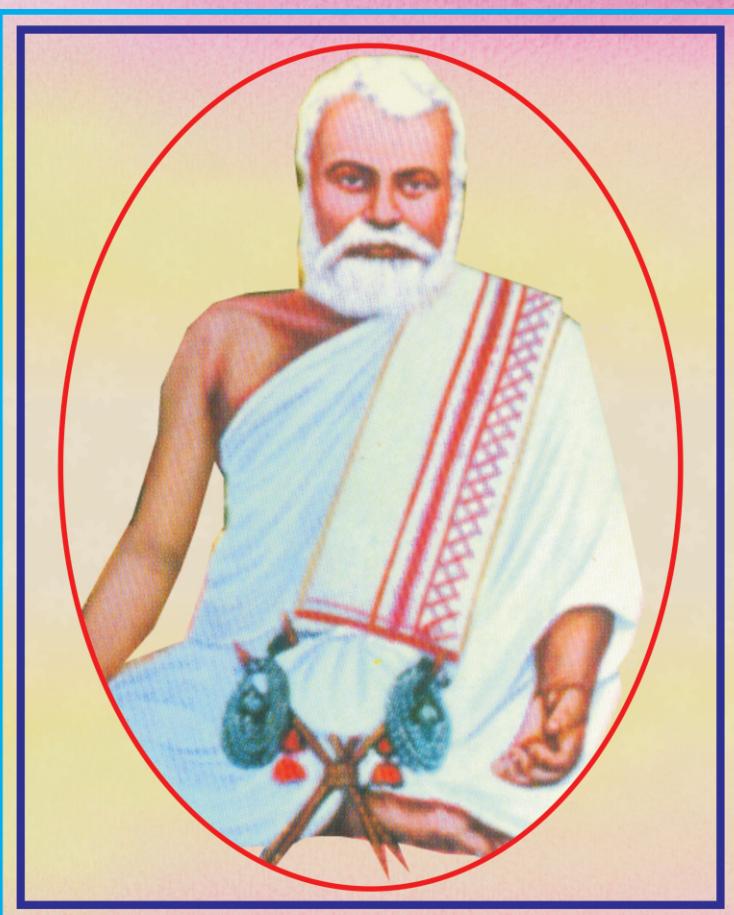
તप तेज धारी बालब्रह्मचारीने गरच्छाधिपति,
 वात्सल्यमूर्ति शांतरस सागर गीतार्थ शिरोमणि,
 शुभज्ञान आलोके करी कर्यु भर्यु भर्यु जुवन
 गुरुराज गुणनीधि नीतिसूरिवर चरणमां नित नित नमन.

જમ
 પોષ સુદ ૧૧
 વિ.સં. ૧૬૩૦
 વાંકાનેર

સંચમવેષ
 પરિધાન
 અધાટસુદ ૧૧
 વિ.સં. ૧૬૪૬
 મહેરવાડા

આચાર્યપદ
 માગસર વદ ૧૧
 વિ.સં. ૧૬૭૬
 અમદાવાદ

કાલધમ
 પોષ વદ ૩
 વિ.સં. ૧૬૬૮
 એકલિંગાજુ

ચિત્રકુટ - રૈવતાચલાદિ અનેક
 પ. પૂ. તીર્થોદ્ધારક આચાર્યદિવ શ્રીમદ્બિજય
 નીતિસૂરીશ્વરજી મ.સા. ના ચરણારવિંદમાં
 ૭૬ મી સ્વગારોહણ અવસરે કોટીશ:

વંદનાવલી

श्री वासुपूज्य स्वामिने नमः श्री वर्धमान स्वामिने नमः नमो नमो गुरुश्री नीतिसूरये

वंदे वीरम्

मागाशर / डिसेम्बर
२०७३ / २०१७

वर्ष : २
संग्रह अंक
१३

-::: दिव्य कृपा :::-
 तीर्थोद्धारक, गीतार्थ मुर्द्धन्य,
 संविग्न शिरोमणि प. पू. आचार्य देवेश
श्रीमद्भिज्य नीतिसूरीश्वरज्ञ म.सा.
 प्रशान्तमूर्ति भद्र परिणामी प. पू. आचार्य देवेश
श्रीमद्भिज्य महेन्द्रसूरीश्वरज्ञ म.सा.

गुरु वंदना
 तीर्थोद्धारकः सुदर्शनयुतः श्रीनीतिसूरीश्वरः ।
 ज्ञानानन्दमयः सदाविजयते श्री हर्षसूरस्तथा ।
 चारित्रादिगुणान्वितश्वजयते श्रीमहेन्द्रसूरिः,
 तत्त्वानन्दमयान् सदा सुखमयान् वन्दे गुरुन् भावतः ॥

शुभाशीष
 श्री नीति-हर्ष-महेन्द्रसूरिना शिष्यरत्ना
 वर्तमान गर्छाधिपति प. पू. आचार्य देव
श्रीमद् विजय हेमप्रभसूरीश्वरज्ञ म.सा.

-::: नम निषेदन :::-

- ❖ अंक न जोईए तो कार्यालयना सरनामे
परत करवा नम विनांति.
- ❖ दर वर्षना छेल्ला अंकमां ते वर्षना
अंकोनी परिक्षा लेवाशे माटे
अंको साचावी राखवा.
- ❖ 'वंदे वीरम्' भाँ आप लेख मोक्षलवा
इरछो तो अवश्य मोक्षलो.
अनुकूलताए छपाशे.

प्रेरणा श्रोत
 प. पू. आ. श्री
वि. प्रशमेशप्रभसूरीश्वरज्ञ म.सा.

-::: प्रकाशक :::-
 श्री नीतिसूरि प्रतिष्ठान

-::: अंक लवाजम :::-
 ● ३ वर्ष : २०० रु. ● ५ वर्ष : ३०० रु.
 ● आजुवन : १००० रु.

-::: कार्यालय :::-
अर्तिका भितुलभाई दोशी
 १३/८, वितराग सोसायटी,
 पी. टी. कोलेज रोड, पालडी,
 अमदावाद-३८०००७ मो. ८८८९८८६६७

-::: लवाजम भरवाना संपर्क सूची :::-
 विपुलभाई शाह (सुरत) ८८२४२८९३८६
 धवन जैन (मुंबई) ८७६६३८३०२२
 विनोदभाई शाह (थरा) ८४२६५५८३३१
 प्रविणभाई (कुधानगर) ८८२४४३२८६३
 कमलेशभाई (नवरंगपुरा) ८८८८३८८६६२
 अर्तिकाबेन दोशी (पालडी) ८८८९८८६६७

आप अंक ओनलाईन वांची शको छो. www.veerprasham.com.

વંદે વીકુમ્બ

આત્માની

પરમાત્મા બનવા તરફની યાત્રા-૧૧

- આ. વિ. પ્રશામેશપ્રભ સૂર્ય

ગયા અંકમાં આપણો જોયું કે અરિહન્ત પરમાત્માને અહીં નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે એ અરિહંત પરમાત્મા કેવા છે ? તો પરમાત્માને ઓળખવા માટેના વિશેષજ્ઞો મુક્યા છે. તેમાંથી પહેલા - ૪ વિશેષજ્ઞો ચાર મહા અતિશયોને બતાવે છે. તેની ટુંકી વાત ગયા અંકમાં કરી.

હવે આ અંકમાં પ્રભુના વિશેષજ્ઞોની સાર્થકતા જોઈએ પછી વિશેષજ્ઞોની થોડી વિશેષ વાતો પણ કરીશું.

કેવા પ્રભુને નમસ્કાર કર્યો છે ? તો પ્રથમ વાત છે.

વીતરાગણ વીતરાગ - રાગ એટલે આત્માની આસક્તિ પરિણામ જગાડનારું મોહનીય કર્મ અને આત્માને કોઈપણ વસ્તુ કે વ્યક્તિ પર અપ્રીતિ જગાડનારું મોહનીય કર્મ તે દ્રેષ. અજ્ઞાન - મિથ્યાજ્ઞાન ના પરિણામને જગાડે તે મોહનીય કર્મ-મિથ્યાત્વ મોહનીયકર્મ. ટીકામાં “રાગ વેદનીય કર્મ” પદ છે. તેનો અર્થ એવો કરવો કે રાગડ્રૂપે વેદવા એટલે ભોગવવા યોગ્ય કર્મ તે રાગવેદનીય કર્મ પરંતુ આ કર્મ તો મોહનીય કર્મ જ છે.

પરમાત્મા રાગ, દ્રેષ, મોહથી અત્યંત રહિત છે. તેથી વીતરાગ પરંતુ આવા વીતરાગ (રાગ-દ્રેષ-મોહથી રહિત) તો ઉપશાન્ત મોહ (૧૧ મા ગુણસ્થાનક વાળા) તથા ક્ષીણ-મોહ (૧૨ મા ગુણ સ્થાનક વાળા) ભગવંત પણ હોય પરંતુ તેઓ છિન્નસ્થ હોય. અહીં અછિન્નસ્થ(કેવલી) પ્રભુને નમસ્કાર કરવા છે. માટે બીજું વિશેષજ્ઞ મુક્યું. સંબંધ્યુણ - સર્વજ્ઞ ભ.ને.

ખાલી સર્વજ્ઞ એક જ વિશેષજ્ઞ મુકવામાં આવે તો... ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાન એ સર્વ કાળ અને સર્વ પર્યાયોને નિમિત્ત શાસ્ત્રના આધારે જાણો તેણો પણ વ્યવહારમાં સર્વજ્ઞ કહેવાય. અહીં તેઓને નમસ્કાર નથી કરવો. તેથી તેમને અલગ પાડવા વીતરાગ શબ્દ મુકવા દ્વારા વીતરાગ સર્વજ્ઞને નમસ્કાર કર્યો. વ્યવહારથી નિમિત્ત શાસ્ત્રાદિ દ્વારા સંઘર્ષણું જાણનારને સર્વજ્ઞ કહેવા છતાં વીતરાગ ન હોવાથી “વીતરાગ સર્વજ્ઞ” શબ્દથી તેઓને નમસ્કાર નથી થતો.

અહીં અરિહન્ત પરમાત્માને નમસ્કાર કર્યો છે અરિહન્ત એટલે તીર્થકર પરમાત્મા “વીતરાગ સર્વજ્ઞ” તો સામાન્ય કેવલી પણ હોય. ૧૩ મે ગુણસ્થાનકે કેવલી (સર્વજ્ઞ) ભગવંતો વીતરાગ જ હોય તેમાં જિન (તીર્થકર) કેવલી પણ હોય અને અજિન (સામાન્ય) કેવલી પણ હોય. સામાન્ય કેવલી ને છુટા પાડવા અહીં ઉજું વિશેષજ્ઞ દેવિંદપૂર્ણયાણ - દેવેન્દ્રોથી પૂજિત મુક્યું.

અરિહન્ત પરમાત્માને ત્રણેય વિશેષજ્ઞોથી અલંકૃત કર્યા પણ ભગવાન તીર્થ સ્થાપ્ય પછી જ અર્થાત્ મોક્ષમાર્ગ અને તત્ત્વનો ઉપદેશ આપ્યા પછી જ મોક્ષે જનારા હોય છે તે સૂચ્યવવા (બતાવવા) રથું વિશેષજ્ઞ જહંગિયવત્થુવાઇણ - યથાસ્થિત વસ્તુવાદી મુક્યું.

આ રથું વિશેષજ્ઞ એકલું પણ ચાલે તેવું નથી. કારણ કે શ્રુતકેવલી ભગવંતો પણ યથાસ્થિત વસ્તુવાદી છે. પરંતુ ઉપરના રૂપ વિશેષજ્ઞ મુકવાથી અરિહન્ત પરમાત્મા જ લઈ શકાય. અર્થાત્ વીતરાગ સર્વજ્ઞ દેવેન્દ્રોથી પૂજિત

૩ દિવાની વિશુદ્ધ રીતે વિશુદ્ધ વિરાસત કરું છું વિશુદ્ધ વિરાસત

યथાસ્થિત વસ્તુવાદી અરિહન્ત પરમાત્માને હું નમસ્કાર કરું છું.

અરિહન્ત પરમાત્મા નાભીજા પણ વિશેષણો આપ્યા છે. તેને પણ આપણે જોઈશું. તે પૂર્વ નમસ્કાર કેવો કરવો જોઈએ ? એ વિચારીયે.

વીતરાગ પરમાત્મા અનંત ગુણોના અને અનંતજ્ઞાનના ધણી છે. એમનું વિશુદ્ધ ધ્યાન - એમને કરેલો નમસ્કાર ધણી કર્મનિર્જરા કરવાના સામર્થ્યવાળો છે. પરંતુ એ નમસ્કાર ભાવથી થવો જોઈએ. જેટલી ભાવમાં કમી એટલી જ ફળમાં કચાશ. શુભ અધ્યવસાય ઉચ્ચકોટીના અશુભ કર્મને તોડે છે. અને શુભ ફળ આપે છે. અશુભ અધ્યવસાય અધમ કોટીના ચીકણાં પાપ કર્મ બંધાવે છે.

ક્યારેક બાબ્ય દેખીતી બહું હિંસા કરનારો જેટલો નીચે નથી જતો તેથી વધારે નીચો હિંસાની ઉગ્ર ભાવનાવાળો જાય છે.

એક હજાર યોજનના શરીરવાળો પૂર્વ કોડ વર્ષના આયુષ્ય વાળો મોટો મગરમણ્ય પોતાના જીવનકાળ દરમ્યાન સેંકડો માછલાં ખાઈ જાય છીતાં ૧લી - ૨૭ નરકમાં અને આ મોટા મગરમણ્યની આંખની પાંપણ પર બેઠેલો ચોખાના દાઢા જેટલા શરીરવાળો અંતમુહૂર્તના આયુષ્યવાળો 'તંદુલીયો મણ્ય' એક પણ માછલા ને ખાઈ શકતો ન હોવા છીતાં હિંસાની ઉગ્રભાવનાવાળો - અશુભ અધ્યવસાય વાળો હોવાથી સાતમી નરકે જાય. માટે કોઈપણ કાર્ય કરતા હોય તો પણ અધ્યવસાય તો શુભ જ રાખવા. અશુભ કાર્યો ન કરવા. શુભ અધ્યવસાથી કરેલો નમસ્કાર કાર્ય સફલ બનાવે છે.

પ્રથમ ચાર વિશેષણો દ્વારા અરિહન્ત પરમાત્માના ૧૨ ગુણોમાંથી ચાર મહાઅતિશયો બતાવ્યા તે આપણે ગયા અંકમાં જોયું. હવે દરેક વિશેષ વાતો વિસ્તારથી જોઈએ.

(૧) ણમો વીઅરાગાણ - રાગ જેમનો ચાલ્યો ગયો છે. તેવા વીતરાગ પરમાત્માને નમસ્કાર થાઓ. અહીં દ્વેષ ચાલ્યો ગયો છે. એમ ન કહેતાં અર્થાત્ વીતદ્વેષ ન કહેતા વીતરાગ કેમ કહ્યું ? ..

રાગ એ દ્વેષ કરતાં વધારે ભયંકર છે. દ્વેષ નવમે ગુણસ્થાનકે જાય જ્યારે રાગ દરશમે જાય. દ્વેષ કાઢવો સહેલો કારણ કે દ્વેષ કરવાથી લોકોમાં ખરાબ લાગે. રાગમાં વ્યવહારમાં કોઈને દોષ ન હે, ઉપરથી સારું લાગે. દ્વેષ કર્કશ લાગે, રાગ મીઠો લાગે શું કામ ન ગમે ? ગમે ને ? દ્વેષ કરવો પડે રાગ સહેજે થઈ જાય.... દ્વેષ ન કરવો જોઈએ એવું આખું જગત કહે છે. પરંતુ રાગ ન કર એવું કોઈ નથી કહેતું. વીતરાગનું શાસન જ રાગ ન કરવાનું કહે છે.

દ્વેષ દુર્ધ્યાન કરાવે છે. એવું હજ્ય બધાને લાગે છે. પરંતુ રાગ તેથી પણ વધારે દુર્ધ્યાન કરાવે છે. છીતાં તેવું કોઈને લાગતું નથી.

દ્વેષ ભસીને કાટનારો કુતરો છે. રાગ પગ ચાટીને કાટનારો કુતરો છે. અથવા ફુંકીને બચ્કુ ભરનારો ઉંદર છે. દ્વેષ ચેતાવી હે છે. રાગ ઉંઘાડી હે છે.

આઠેય કર્મની જડ મોહનીય કર્મ છે. અને મોહનીયકર્મની બધી પ્રકૃતિના મૂળમાં રાગ છે. તીવ્ર કોટીનો રાગ એટલે અનંતાનુંબંધી. આ રાગ ન જાય ત્યાં સુધી મિથ્યાત્વ ન જાય.

દુનિયા દ્વેષમાં કદાચ ડાહી હશે પણ રાગમાં તો પાગલ જ છે. જીવનના મહાન દોષોનો પોષક રાગ છે. વિવેકી પાસે અવિવેકના કામો રાગ કરાવે છે. દુઃખની હોળી સળગાવનાર રાગ છે. “રાગ ઓછો થશે તો

૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ વંદે વીક્ષ્મુ

ગેરવ્યાજબી જરૂરીયાત આપો આપ ઓછી થઈ જશે.”

રાગ બે પ્રકારના (૧) પ્રશસ્ત અને (૨) અપ્રશસ્ત, “પ્રશસ્ત રાગ બંધનથી છોડાવનાર છે. અપ્રશસ્ત રાગથી પણ છોડાવનાર છે.”

દેવ-ગુરુ ધર્મ પ્રત્યે રાગ, સમ્યક્રશાસ્ત્ર, તીર્થ, પર્વ, ધર્મક્ષેત્ર આત્મગુણ વિગેરે ઉપર રાગ તે પ્રશસ્તરાગ, તેનાથી પાપનો બંધ થતો નથી. ખોટી આશંકા, ભૌતિક પદાર્થો પ્રાયે, વ્યક્તિ પ્રત્યેનો રાગ તે અપ્રશસ્તરાગ છે. તે પાપનો બંધ કરાવે.

પ્રશસ્તરાગમાં ધર્મની લેશ્યા છે. ધર્મની લેશ્યા ધર્મનો અનુરાગ સહેજે કરાવે. ધર્મનો રાગ-ધર્મની લેશ્યા (અધ્યવસાય) વાળો રાગ તે પ્રશસ્ત રાગ, અપ્રશસ્ત રાગ પાપની લેશ્યા વાળો રાગ તે પાપ કરાવે, દ્રેષ્ટ કરાવે. દિકરા ઉપરનો પત્તી ઉપરનો સ્નેહરાગ - કામરાગ જાયત્યારે અપ્રશસ્ત રાગ જાય. ગુરુ પ્રત્યે પણ અપ્રશસ્ત રાગ હોય તો દુબાડે. ગુરુ પ્રત્યે અપ્રશસ્ત રાગ એટલે સંસારના લાભોની અપેક્ષાએ હાસ્યાદિ મોહની વૃત્તિના પોષણની દસ્તિએ રાગ રાખે અર્થાત્ આ સાધુ વાસક્ષેપ બહુ સારો નાંબે છે. આપણા સંસારી કામો થઈ જાય. પૈસા મલી જાય. દોરો મંત્રી આપે આપણી મનોકામના ઈચ્છા પૂર્ણ થાય. આવી બધી અપેક્ષાએ રાગ રાખે તે અપ્રશસ્ત રાગ. સંસારથી મુક્ત થવા અથવા તેના ઉપાયમાં જોડાવા બદલ જે રાગ તે પ્રશસ્ત રાગ. આનાથી ધર્મની લેશ્યા અને ધર્મનો રાગ બન્ને વધતા જાય. જેટલી શુદ્ધ ધર્મની માત્રા (Degree) અને વેગ (Force) ઓછા એટલું પુણ્ય કાચું બંધાય. ધર્મની લેશ્યા જોરદાર તો પુણ્ય પણ જોરદાર બંધાય. સામગ્રી પણ ઉચ્ચી મલે. શાલિમદને ધર્મની લેશ્યા ઉચ્ચી હતી. પુણ્ય જોરદાર બાંધુ. રોજ નવાણું પેટી મલવા છતાં ધર્મની લેશ્યા હોવાથી ચારિત્ર લીધું.

આમ અનેક દસ્તિએ રાગ એ દ્રેષ્ટ કરતાં બળીયો અને મહા અનર્થ કારી છે. તેમજ આમાં બીજા દૂષણો પણ બલથી પોષાય માટે રાગ ગયો (કાઢ્યો) તો બીજા દોષો પણ ગયા માટે વીતરાગ એવું વિશેષણ મુક્યું.

રાગ એ મોહનું બીજ છે. રાગ ગયો તેથી મોહ ગયો. તેથી પરમાત્મા વીતમોહ (મોહ વિનાના) પણ કહેવાય. મોહ એટલે અજ્ઞાન, મિથ્યાજ્ઞાન, વિપર્યાસ, મૂઢતા, મિથ્યાત્વ, દુરાગ્રહ, અસત્ત વ્યુદગ્રહ વિગેરે.

મોહસંસારમાં રખડાવે, મોહ એ અવગુણ ને અવગુણ માનવા ન દે. મોહ એ રાગદ્વેષને ઓળખવા ન દે. તેને (મોહને) જીતવો બહુ અધરો છે. ધર્મપ્રત્યે રૂચિ જાગી હોય તેથી તપ ત્યાગ પણ થાય છતાં મોહ ત્યાં પણ ડખલ કરે. ઉપવાસના પારણો દાટ વળાવે, આયંબીલમાં ઈટલીનીસાથે ચટણીની ફરમાઈશ કરાવે. મોહથી બધાદૂષણો આવે. અહું આવે, મમ આવે, કુમતિ આવે, આત્માને સાચું સ્વરૂપ સમજવા ન દે. મોહજાય તો દૂષણો જાય. અહું-મમ ભાવજાય, કુમતિ જાય. તેથી ગુણ દોષનો વિવેક જાગે, દોષ દૂર કરવાની ઈચ્છા થાય, પ્રયત્નો થાય.

મહા પુણ્યોદયે મનુષ્ય જન્મ-જિનશાસન મલ્યું, તેને છોડી મોહના જોરે મોહવશથી કરાતી પ્રવૃત્તિ મનકલિત ખોટા સુખ પાછળની દોટ છે. આત્માને મોક્ષથી યોજનો દૂર લઈ જવાની કિયા છે.

મોહનો ત્યાગ કરવા માટે નિર્માહી પરમાત્માની અહરિંશ નિરંતર ઉપાસના કરવી જોઈએ. માટે અહીં મંગલમાટે પહેલું વિશેષણ મુક્યું નમો વીઅરાગાં

બીજા વિશેષણની વાતો આવતા અંકે... વિશેષણની વિશેષ વાતો ને જાણવી હોય તો આવતા અંકની રાહ જોવી જ રહી... બસ ઈંતજાર કરો આવતા અંકનો... (કમશઃ)

સૂત્ર પરિશીલન

પંચિંહિય સૂત્ર - ૭

- આચાર્ય વિ. પ્રશાંતેશપ્રભ સૂર્ય

પંચિંહિય સૂત્રમાં જગ્ઞાવેલ આચાર્ય ભ.ના છત્રીશ ગુજરોમાંથી ગયા અંકમાં “પંચ મહાવ્યય જુતો” પાંચ મહાપ્રતથી યુક્ત - આ ગુજરોની વાત થઈ હવે આગળ.

“પંચ વિહાયાર પાલણ સમત્થો” - પાંચ પ્રકારના આચારને પાળવામાં સમર્થ. આચાર્ય ભ. પાંચ પ્રકારના આચારને પાળવામાં સમર્થ છે.

આચાર એટલે આચરણા, જિનશાસનમાં આવી આચરણા પાંચ પ્રકારની છે. (૧) જ્ઞાનને વિષે દોષ રહિત (શુદ્ધ) આચરણ તે જ્ઞાનાચાર (૨) દર્શન વિષે દોષ રહિત શુદ્ધ આચરણ તે દર્શનાચાર (૩) ચારિત્રને વિષે દોષરહિત શુદ્ધ આચરણ તે ચારિત્રાચાર (૪) તપસંબંધી દોષ રહિત શુદ્ધ આચરણા તે તપાચાર (૫) શક્તિને ધૃપાવ્યા વિના જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપના આચરણમાં શક્તિનો વપરાશ કરે અર્થાત् વીર્ય (શક્તિ) ધૃપાવ્યા વિના જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપ માં પ્રયત્ન કરે તે વીર્યાચાર.

આ પાંચેય પ્રકારના આચારના પેટા ભેદોને સમજવાથી પંચાચારની વિશેષ જાણકારી પ્રાપ્ત થાય તે હેતુથી પાંચેય આચારો ને વિસ્તારથી સમજાયે, પહેલાં જ્ઞાનાચારના આચાર વિષે સમજાયે.

(૧) જ્ઞાનાચાર - જ્ઞાનાચારના આઠ આચાર છે. (૧) જે કાળે જે ભણવાનું કહ્યું હોય તે કાળે તે ભણવું તેને કાલાચાર (કાળઆચાર) કહેવાય.

(૨) જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે જ્ઞાનીના વિનય-વંદન પૂર્વક ભણવું તેને વિનયાચાર કહેવાય.

(૩) જ્ઞાની પ્રત્યે શ્રદ્ધા-જ્ઞાની પ્રત્યે અંતરંગ પ્રેમ તે બહુમાનાચાર. વિનય અને બહુમાનમાં થોડું અંતર છે. જ્ઞાની પુરુષને જોઈ ઉભા થવું, વંદન કરવું આદિ બાધ્ય કિયા વિનય છે. અને જ્ઞાની પ્રત્યે અંતરંગ પ્રેમ, જ્ઞાની ઉપરની શ્રદ્ધા પૂર્વકનું ભાવવંદન તે બહુમાન છે.

(૪) સૂત્રો ભજવા માટે વિશેષ તપ કરવો. તપ કરવા પૂર્વક ભજાવું તે ઉપધાનાચાર.

(૫) ભજાવનાર ગુરુને ભુલી ન જવા. તેમના ઉપકારને યાદ રાખવો તે અનિન્ધિયાર.

(૬) સૂત્રો શુદ્ધ ઉચ્ચાર પૂર્વક બોલવાં તે વંજનાચાર.

(૭) સૂત્રોનો સાચો અર્થ વિચારવો તથા બોલવો (કરવો) તે અર્થાચાર.

(૮) સૂત્રોનો ઉચ્ચાર પણ શુદ્ધ કરવો. અર્થ પણ સાચો કરવો તે તહુબભયાચાર.

આ પ્રમાણે જ્ઞાનાચારના આઠ આચારો છે. હવે દર્શનાચારના આચારોને જાણીએ.

(૧) દર્શનાચાર - દર્શનાચારના આઠ આચારો છે.

(૧) વીતરાગ પરમાત્માના વચન ઉપર શંકા ન કરવી. પરમાત્માના વચનને શ્રદ્ધા પૂર્વક સ્વીકારવા તે નિઃશંકિતાચાર.

(૨) જિનમત વિના બીજા મતની ઈચ્છા ન કરવી તે નિઃકંકિતાચાર.

(૩) સાધુ-સાધ્વીજ ભ.ના ભલ-ભલિન-વરસ્ન, શરીર દેખી દુર્ગચ્છા ન કરવી તે અથવા કોઈપણ ધર્માનુષ્ઠાન કરીએ તો તે ધર્માનુષ્ઠાનના ફળની શંકા ન કરવી - ફળનો સંદેહ ન રાખવો તે નિર્વિણિચણાચાર.

(૪) મિથ્યાત્વી બાવા, જોગી, આદિ મંત્ર-તંત્ર કરનારના મંત્ર-ચમત્કાર દેખી તેનાથી વ્યામોહિત ન થવું તે અમૂઢદિષ્ટિ-આચાર.

(૫) સમકિધારી વક્તિના અલ્યગુજરાની પણ અંતઃકરણપૂર્વક શુદ્ધમનથી પ્રશંસા કરવી તે ઉપબૃહુજા-આચાર.

(૬) જિનધર્મને ન સમજેલા, જિનધર્મથી વિમુખ થયેલાઓને જિનધર્મમાં જોડવા તથા જિનધર્મ

વંદે વીક્રમ્

પામેલાનુ ચિત્ત ડામાડોલ હોય તો તેવાઓને ધર્મમાં
સ્થિર કરવા તે સ્થિરીકરણાચાર.

(૭) જૈન ધર્મને પામેલા સાધર્મિકબંધુનું અનેક
પ્રકારે હિંતચિંતવન સાધર્મિક ધર્મમાર્ગમાં સ્થિર રહે તે
પ્રકારે પ્રેમ આપવો તેમજ જીવનમાં હૃદ્ભી ન થાય તેવા
પ્રયત્નો થાય તેવાભાવ તે વાત્સલ્ય-આચાર.

(૮) જીવનમાં એવા અનુષ્ઠાનો - કાર્યો કરવા
તપાદિના ઉજમણા કરવા કે આવા અનુષ્ઠાનો, કાર્યો,
સામૈયા, વરઘોડા આદિ જોઈ અન્ય દર્શની પણ જૈન
શાસનની અનુમોદના કરે. તેઓને પણ જૈનધર્મ પ્રત્યે
પ્રીતિ થાય જિનશાસન ગમવા લાગે, જૈન ધર્મ પામી
આત્મકલ્યાશના માર્ગ વળે આવા અનુષ્ઠાનો કાર્યો તે
પ્રભાવના આચાર.

ઉપરોક્ત આઠ પ્રકારના દર્શનાચારના આચારો છે.
હવે ચારિત્રાચારના આચારો વિષે વિચારીએ.

(૩) ચારિત્રાચાર - ચારિત્રાચિષે દોષરહિત-શુદ્ધ
આચારણ તે ચારિત્રાચાર છે. ચારિત્રનું શુદ્ધ આચારણ
ક્યારે - કેવી રીતે થાય ? તેના માટે ચારિત્રાચાર ના
આચારો સમજવા જોઈએ.

પ્રણિધાનયોગ અર્થાત્ એકાગ્ર-સાવધાન પણે મન,
વચન કાયાના સર્વયોગ ચારિત્ર પાળવાને વિષે યુક્ત
હોય તેવો ચારિત્રાચાર આઠ પ્રકારનો છે.

પાંચ સમિતિ અમે ત્રણ ગુપ્તિ એ આઠ પ્રકારનો
ચારિત્રાચાર છે. આચાર્ય ભ. પાંચ સમિતિવાળા હોય
અને ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્ત હોય.

સમિતિ એટલે શું ? ગુપ્તિ એટલે શું ? પાંચ સમિતિ
તથા ત્રણ ગુપ્તિ કઈ કઈ ? તે વાતો તથા તપાચાર અને
વીર્યાચારની વાતો આપણે આવતા અંકે જોઈશું.

તો આવતા અંકનો ઈતજાર કરવો જ રહ્યો.
(કમશઃ)

સુખી શવાની ચાર્ચી... (અનુસંધાન પાના ૧૫ ઉપરનું ચાલુ)

આખા ધનિયા ' મૂળી મુખ્યસંઘપતિએપાસે બિસ્સામાં રાખવા તથા સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતે તુલસીનાં
છોડને / છોડની કલ્યાના કરીને ઉ વખત તુલસીને ધર્મલાભ આપીને નીકળવું તથા શ્રાવક-શ્રાવિકા/મુખ્ય
સંઘપતિએસાત વારતુલસી છોડને નવકાર ગણી સ્પર્શ કરવાથી દસે ય દિશામાંથી સાનુકૂળ સફળતા મળે છે.

(૫) "મોટી શાંતિ" માં લખેલ મંત્ર = ઊં રોહિણી-પ્રજ્ઞાપ્તિ -વજશ્રુંખલા -વજાંકુશી - અપ્રતિયકા -
પુરુષદત્તા - કાલી - મહાકાલી - ગૌરી - ગાંધારી - સર્વાંગ્રા - મહાજવાલા - માનવી - વૈરોટ્યા - અશ્વુપ્તા -
માનસી - મહામાનસી ખોડશ વિદ્યાદેવો રક્ષણું વો નિત્યં સ્વાહા ! આ મંત્ર માત્ર ઉ વાર ગણવો. પછી સોળવાર
(૧૬) શાસ લઈ છોડી દેવો અને પ્રસ્થાન કરવું તો રસ્તામાં કોઈ દુર્ઘટના બનતી નથી.

(૬) વિહારમાં આગળ નીકળતાં પહેલાં જતી વખતે ઈષ્ટદેવ ગુરુ નું સ્મરણ કર્યા પછી પોતે જ્યાં ઊભા
હોય તે જગા નીચેની ડાબા પગ નીચેની ૧ ચપટી માટી લઈ માયેથી ઉ વખત ઉતારીને ફેંકી દેવી પછી યાત્રામાં
આગળ વધવું તો બધી બૂરી શક્તિનો પરાજય થાય છે અને વિહાર સુખદ થાય છે.

(૭) વિહારમાં આગળ વધતી વખતે એટલે કે જૂનાં મુકામને છોડી આગળ જતી વખતે પોતાનાં જમણાં
હાથનો અંગૂઠો મસ્તકે આજ્ઞાચક પર રાખી ૨૧ વખત "નમો અરિહંતાણ" નો જ્ય કરીને જવાથી નિર્વિઘ્ન
વિહાર થાય છે.

આગળનાં અંકમાં હજુ વધુ વિશેષ અંગૂઠી નિર્દેશ કરીશું... બધા જ સાધુ-સાધ્વી માટે આ નિર્દોષ ઉપાય છે
એકવાર અજમાવી જુઓ... વિહારનો આનંદ બદલાઈ જશેને ભય સમાપ્ત થશે.

“નમસ્કાર મહામંત્ર”

મધ્યે “નમો” વિશે કંઈક વિશેષ....

લેખક : જૈન જ્યોતિષી કમલેશભાઈ એસ શાહ
૯૮૬૮૭૮૬૬૨

સર્વવિરતિધર સાધુગાણ તથા દેશવિરતિધર શ્રાવક યોગ્ય વંદન-પ્રાણામ સાથે નમસ્કાર લગભગ એક વર્ષથી વધુ સમયથી આપણે નમસ્કાર મહામંત્રનું મહામહિમ વિશિષ્ટ મહત્વ જાળવાપ્રયાસ કરી રહ્યા છીએ. આજે આ લેખમાળાને આગામ ધ્યાનતાં આપણે વધુ સ્વાધ્યાય કરીશું. આ “નમો” ના માધ્યમથી આપણે જિન.. અને જિનમત ને સમજવાનો પ્રયાસ કરવાનો છે.

આ મંત્રના પ્રથમ પાંચેય પદ પંચમ પ્રસ્થાન સૂચક છે. પાંચેય સ્થાન જંગમ કલ્યવૃક્ષ સમાન કે તેથી પણ અધિક પ્રભાવશાળી છે. તેનાં માધ્યમથી જિનની ઓળખ અને તેમના બોધ-ઉપદેશ જે જિનમત તરીકે ઓળખાય છે. નમો એટલે જ જિન... જિન અને જિનમત અલગ ન હોઈ શકે નમસ્કાર મહામંત્ર અને તેનાં પ્રત્યેક શબ્દમાં મહામહિમ શ્રી અરિહંત ભગવંતનાં અનેક ગુણોનો શબ્દસમૂહ ગુણસમૂહ છુપાયેલો છે તેથી તે ગુણગાળારત્નાકર સમાન ગણાય છે. આલોક-પરલોકનાં સર્વહિતનું દર્શન તેનાંથી થાય છે. તે કર્મમલ ને દૂર કરનારા પરિમલ છે. જેમાંથી જીવનની સફળતાનાં પુષ્પો મહેંક મહેંક થાયછે. નમોનાયક શ્રી અરિહંત પરમાત્માનાં નયનયુગમાંથી નિતાન્ત કરુણાની પિયુષધારા વહે છે. જેમાંથી અનેક આચાર્ય - ઉપાધ્યાય અને સાધુ-સાધ્વી જિનચરણે પોતાનું જીવન સમર્પિત કરે છે.

સાક્ષાત ભાવ તીર્થકર ભગવંતનાં અભાવમાં અપૂર્વ મુક્તિદાતા શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર જ છે. અરિહંત પરમાત્માનાં વિયોગમાં ભવવિરહ કરાવનાર નવકારમંત્ર જ છે. નવખંડની નવનિધિ કરતાં પણ ખૂબ સંપદા આ મંત્રમાં ગર્ભિત સ્વરૂપે છુપાયેલી છે. શ્રી અર્હત્બુદ્ધ ભગવાનની ગેરહાજરીમાં તેમનાં જેવુ જ ફળ આપનાર નિકટતમ પરમોપકારી શ્રી નવકાર મહામંત્ર છે. આ મહામંત્રનાં પાંચેય નાયક પંચપરમેષ્ઠ તરીકે ઓળખાય છે. જેઓ ગાંભીર્યાદિ ગુણગાળાનિધિથી યુક્ત છે. પ્રત્યેક પરમેષ્ઠ મુખ્યત્વે પંચમહાત્મારી ભાવોપકારી તરીકે જગપ્રસિદ્ધ છે. પંચવિષયની વિષમતાનેપરિહરવા નવકારમંત્ર શ્રેષ્ઠ આલંબન છે. જેથી આત્મા બાદ્ય-અભ્યંતર સંયોગોથી સર્વથા મુક્ત બની શકે છે. વિરતિની વીરતા પ્રગટાવવા અને અવિરતિથી દૂર રહેવા માટે નવકાર જવલંત તેજવંત રસાયણે. જીવનને નિરતિચાર બનાવવા નવકાર ભાવ ઔષધ છે. જીવ ને શિવ બનાવવા શ્રી અરિહંત જ પરમ આત્મસ્નેહી છે.

વૈરાયંકૃતિ ને જાગ્રત કરનાર નવકાર જ છે. આ નવકારના સર્વ પદ ની રૂચના જ એવી છે કે તેની ભવ્યતા અને દિવ્યતામાં જગતનાં બધા જ તાપ-સંતાપનું શમન થાય છે. નિરૂપાધિક સુખની પ્રાપ્તિ અરિહંતાદ્દિના સ્મરણાં સિવાય શક્ય નથી. અરિહંત ભગવંત જ ધર્મપ્રવર્તનહાર છે. અરિહંત ભગવંત દ્વારા સ્થાપિત સર્વ નયોથી વિશિષ્ટ અર્હદ્ધર્મને આચાર્યાદિ ગુરુભગવંતો સ્વીકારે છે અને તેમની પ્રેરણાથી અનેક ભવ્ય જીવો સ્વીકારવા તત્ત્વર થાય છે. વીતરાગનું માર્ગદર્શન ભવનિર્યામક જેવુ છે. ભવાટવીમાં અટવાયેલાને માટે શુભયોગ સમાન છે. નવકાર જ નિવૃત્તિનગરનો નાથ છે. નવકાર જ મૂલ-ઉત્તરગુણનું ધામ છે. નવકાર વિના ચારિત્રનો પ્રધોત સંભવીત નથી. મોક્ષનો સેતુ અને પુરુણો હેતુ એક માત્ર નવકાર જ છે. દુરાધ્ય ને

સુરાધ્ય કરનાર નવકાર જ છે.

આ નવકારનાં “નમો” શબ્દરૂપી મંત્રનાં પ્રભાવથી પ્રચંડ અણું આંદોલન પેદા થાય છે. જે જીવને બહિરાત્મદશામાંથી અંતરાત્મદશા તરફ દોરી જાય છે અને પરંપરા એ પરમાત્મદશા પ્રાપ્ત કરાવનાર છે. “નમો” નાં પ્રભાવથી જડ અને ચૈતન્ય વચ્ચેનો બેદ પ્રગટ થાય છે કેમકે ચૈતન્યનો પ્રેમ એ પુષ્યનું મૂળ છે અને જડનો રાગ એ પાપનું મૂળ છે “નમો” થી પ્રેમ પ્રગટે છે અને જડનો રાગ જાય છે. આમ જડનો રાગ ચાલ્યો જવાથી આશ્રવનો ત્યાગ અને સંવરનો સ્વીકાર સહજ સુલભ થાય છે. “નમો” થી જ આત્મામાં પરમાત્માનું સ્વરૂપ અને પરમાત્મા માં આત્માનું સ્વરૂપ જોઈ શકાય છે. “નમો” થી જ પ્રમોદભાવ અને કરુણા જાગ્રત થાયછે. જો જીવમાંપ્રમોદભાવ જાગે તો જ વિષયવૃત્તિ જતી શકાય છે. અને કરુણાભાવ થી કષાયવૃત્તિ જતી શકાય છે આમ વિષય અને કષાય બન્ને ને જતવા ખૂબ અઘરા હોવા છંતા “નમો” થી તે સહેલાઈથી અનુકૂળ બનાવી શકાય છે. બાધ્ય નમસ્કાર એ શિષ્ટાસૂચક છે જ્યારે અભ્યંતર નમસ્કાર એ ચિત્ત-હૃદય અને આત્મશુદ્ધિ વડે આંતરિક શુદ્ધિ કરનારો છે.

“નમો” શબ્દને સંધિની દ્રષ્ટિ એ છુટો પાડવામાં આવે તો તેમાં રત્નત્રયી છુપાયેલી છે તે જાણી શકાય છે. “નમો” એ મંગલવાચક શબ્દ છે. એટલે કે આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણોને ખીલવનાર છે તથા દુઃખ-દુર્ગતિ આદિ અમંગળને દૂર કરનાર છે. જ્ઞાન એ મંગળ છે. દર્શન એ ઉત્તમ છે. અને ચારિત્ર એ શરણ છે. આમ “નમો” શબ્દથી રત્નત્રયીની ઉત્પત્તિ સમજાય છે. અને “અરિહં” એ ઉત્તમવાચક છે અને “તાણાં” એ શરણવાચક છે. અને “નમો” એ મંગળવાચક છે. તેથી પ્રથમ પદને સવિસ્તાર સમજવા પ્રયાસ કરીએ તો જણાય છે કે “નમો અરિહંતાણાં” પદ મંગળવાચક-ઉત્તમવાચક અને શરણવાચક છે.

જ્ઞાન વડે અમંગળ એવા રાગનો નાશ થાય છે. દર્શન વડે અધમ એવા દ્વેષનો નાશ થાય છે... એટલે કે “નમો” શબ્દ દ્વારા રાગ-દ્વેષ અને મોહની ત્રિપુટી જે જીવનું સતત અમંગળ કરી રહી છે... આત્માના મૂળભૂત ગુણો પર પ્રહાર કરી તેને અધમૂંઝો અનંત સંસારી બનાવી દુર્ગતિમાં રઝાવે-રડાવે છે તે અધમ-દુષ્ટ ત્રિપુટીનો નાશ કરવામાં સહાયક બનેછે. જ્યારે બીજી બાજુ આત્માનો જે અનંત જ્ઞાન-દર્શનાદિ સ્વભાવ છે તે પ્રાપ્ત કરવામાં “નમો” સહાયવાચક બનીને જીવની સતત પડખે રહે છે. આમ રાગ-દ્વેષ અને મોહનું સામ્રાજ્ય જમીનદોસ્ત થતાં આત્માની ઉર્ધ્વગતિ સંભવીત બને છે.

“રાગ” અમંગળવાચક છે તેથી તે આત્માને જ્ઞાન પ્રાપ્તિમાં અવરોધ કરે છે. તેથી તેને સ્વપ્નશપાતી કહી શકાય છે. જે સ્વપ્નશપાતી હોય તે દુષ્કૃતગર્હાં ની વિરોધી હોય... એટલે કે અજ્ઞાન અને તેથી બંધાતા અશુભ કર્માની નીર્દા-ગર્હાં થવા ન હે. “દ્વેષ” એ પરપ્રદેશરૂપ અશુભ ભાવ છે. તે સુકૃતની વિરોધી હોવાથી સુકૃત કરનાર જીવો પ્રત્યે અહોભાવ - અનુમોદન ભાવ જાગવા દેતો નથી. આમ “દ્વેષ” સુકૃતાનુમોદનનો કહૂર પ્રતિપક્ષી છે. જ્યારે “મોહ” થી મિથ્યાજ્ઞાન ને પુષ્ટિ મળે છે. તે જીવને મિથ્યાવૃત્તિમાં જકડી રાખે છે તેથી જીવ ને સમ્યક્ દ્રષ્ટિ પ્રામ થવા દેતો નથી. સમ્યક્ દ્રષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય તો જ જીવ મિથ્યાદર્શન રૂપ તત્ત્વોનો નાશ કરી સમ્યક્દર્શનને પ્રાપ્ત કરી શકે છે આમ “મોહ” સમ્યક્ શરણ-ગમનનો વિરોધી થયો. આમ “નમો” ના માધ્યમથી જ્ઞાન-દર્શન અને ચારિત્રનું મૂળ સ્થાન “નમો” શબ્દમાં જ છે તે સમજવા ટૂકમાં પ્રયાસ કર્યો અને “અરિહંતાણાં” શબ્દ દ્વારા મંગળવાચક - ઉત્તમવાચક અને શરણવાચક એવા શ્રી અરિહંત ભગવાનનું મહત્વ

૪

વંદે વીક્રમ્

સમજવા ટૂંકો પ્રયાસ કર્યો છે. આજ પદ દ્વારા રાગ-દ્રેષ અને મોહની કાતિલ કદરૂપતા સમજવા પ્રયાસ કર્યો. આમ આપણે રત્નત્રયીનાં ત્રણ અંગ જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર અને તેનાં વિરોધી એવા રાગ-દ્રેષ ને મોહની ત્રિપુટી વિશે કંઈક જાણ્યુ.

હવે દુષ્કૃતગર્હ અને સુકૃતાનુમોદન વચ્ચેનો બેદ સમજવા ટૂંકો પ્રયાસ કરીએ. નમોથી રાગનો નાશ થાય છે તેથી દુષ્કૃતગર્હ સહેલાઈથી કરી શકાયછે. દુષ્કૃતગર્હનું મૂળ મન છે જ્યારે સુકૃતાનુમોદનનું મૂળ મન અને વચ્ચન બન્ને છે અને શરણગમનનું મૂળમન-વચ્ચન-કાયા ગ્રાણો છે. આમ “નમો”નાં સંબોધનથી ચાર શરણોનો સ્વીકાર... દુષ્કૃતની ગર્હ અને નિંદા... સુકૃતનું સેવન અને અનુમોદન આ ગ્રાણોય સમ્યકૃતત્વ એક જ શબ્દમાં સમાપેલ છેટૂંકમાં મનનાં ભાવ પરિવર્તનથી દુષ્કૃત ગર્હ-નિંદા કરી શકાય છે. સુકૃતનું સેવન અને અનુમોદન એ મન અને વચ્ચન બન્નોના ઉપયોગથી સંભવિત છે અને અરિહંતાદિ ચારનાં શરણગમન સ્વીકાર માટે મન-વચ્ચન-કાયાનો સંયુક્ત ઉપયોગ અતિ આવશ્યક છે.

જગતમાં ત્રણ વસ્તુ મુખ્ય છે. જન્મ-જરા અને ભરણા... સવાર-બપોર અને સાંજ (નિકાલ)... દેવતત્વ - ગુરુ તત્ત્વ અને ધર્મતત્ત્વ... ઉપશમ-વિવેકને સંવર... કાળપણ ત્રણ છે ભૂત-ભાવિ ને વર્તમાન... મન-વચ્ચન ને કાયા.. આધિ-વ્યાધિ અને ઉપાધિ... વાત-પિત અને કફ... આમ અધ્યાત્મજગતમાં મુખ્ય ત્રણની પ્રધાનતા છે તો ભૌતિક જગતમાં પણ આ શરીર વાત-પિત ને કફ પર આધારિત છે. આ ગ્રાણોય પ્રકારનાં મુખ્ય રોગનું શમન પણ “નમો” નાં સંબોધનથી શરીર જાય છે.

હવે શરીરના મુખ્ય રોગ વાત-પિત અને કફ ના મૂળને સમજવા પ્રયાસ કરીએ. રાગ વાતવર્ધક છે. દ્રેષ પિતવર્ધક છે. અને મોહ કફવર્ધક છે. દુષ્કૃતગર્હ - નિંદા કરવાથી રાગ શરીર જાય છે. સુકૃત સેવન-અનુમોદનથી પિતદોષ શરીર જાય છે અને ચાર શરણોનો સ્વીકાર રૂપ શરણગમનાદિ વડે કફ શરીર જાય છે. આમ “નમો” વાત-પિત-કફ આદિ ત્રિદોષનો નાશ કરનાર શમાવનાર છે અને જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર રૂપ ત્રિગુણને વધારનાર ચાલકબળ છે.

વળી “નમો” એ મુક્તિ-મુક્તિમાર્ગ અને મુક્તિમાર્ગ સાધકને નમસ્કાર હોવાથી મોક્ષનું બીજ છે. આમ “નમો” થી દર્શનશુદ્ધિ થાય છે. “નમો” મતિ આદિ પંચજ્ઞાનને ધારણ કરનાર હોવાથી વિનયનું બીજ છે તેથી જ્ઞાનશુદ્ધિ થાય છે. તપ સંયમ દ્વારા કર્મક્ષયને કરનાર હોવાથી શુદ્ધિબીજ હોવાથી ચારિત્રશુદ્ધિ થાય છે. આમ “નમો” શબ્દથી દર્શનશુદ્ધિ, જ્ઞાનશુદ્ધિ અને ચારિત્રશુદ્ધિ થાય છે. દર્શન ગુણથી તુષ્ટિ, જ્ઞાન ગુણથી પુષ્ટિ અને ચારિત્ર ગુણથી શાંતિ તથા શુદ્ધિ થાય છે. એ રીતે અર્હદાદિ પંચપરમેષ્ઠ ભગવંતોને કરેલો નમસ્કાર જ્ઞાન-દર્શન અને ચારિત્ર ગુણની શુદ્ધિ કરનારો તથા તુષ્ટિ, પુષ્ટિ, શુદ્ધિ અને શાંતિ કરનારો થાય છે.

આમ નમસ્કાર મહામંત્રમાં પ્રથમ પાંચ પદ શરણગતિ સૂચ્યક છે. વચ્ચા બે પદ ગર્હસૂચ્યક (પ્રતિકમણ) અને છેલ્લા બે પદ અનુમોદન સૂચ્યક છે. શરણ એ સીધો ભવ્યત્વનો પરિપાક છે. દુષ્કૃતગર્હ વડે પાપકર્મનો વિલય થાય છે અને સુકૃતાનુમોદન વડે શુદ્ધધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે. આ શુદ્ધધર્મની પ્રાપ્તિ થી દુઃખછેદન થાયછે... દુષ્કૃતગર્હથી પાપોચેદન થાય છે... અને શરણગમન વડે ભવભ્રમણની શક્તિનો ઉચ્છેદ થાય છે. આટલું સમજ લીધા પછી હવે આગળ વિચારીએ તો...

શરણગમનથી મિથ્યામોહ વિલય પામે છે. અને શુદ્ધ આત્માનું જ્ઞાન થાય છે. મોહના ચાલ્યા જવાથી અને

૩૬ વંદે વીક્રમ્

આત્મજ્ઞાન થવાથી રાગ-દ્રેષ બન્ને વિલય પામે છે. આમ રાગ-દ્રેષ અને મોહ નો નાશ થવા “નમો” શાંદ રસાયણ ચૂર્ણનું કામ કરે છે.

આ રાગ દ્રેષ કોણ છે ? રાગ એ સ્વપક્ષપાત રૂપ છે. દ્રેષ એ પરોપેક્ષા રૂપ છે. આ બન્ને રૂપ દોષરૂપ છે અને આ દોષનો નાશ આત્મસ્વરૂપનાં દર્શન-ઓળખથી થાયછે. જેવું આત્મસ્વરૂપ મારું પોતાનું છે તેવું જ સર્વમાં છે. એવો જ્યારે નિર્ણય દ્રઢ થાય છે ત્યારે સર્વપક્ષપાત રૂપ “રાગ” અને પરોપેક્ષા રૂપ “દ્રેષ” વિલીન થઈ જાય છે અને સ્વપરમાં એકત્વનો... અભેદપણાનો પ્રતિભાસ થાય છે. તેથી આત્માનું શુધ્ય અને પરમ પૂર્ણસ્વરૂપ જગમગ જગમગ પ્રકાશી ઉઠે છે. આ જ પ્રક્રિયા દ્વારા સર્વ અરિહંતો પોતાનું શુધ્ય સ્વરૂપ પ્રગટ કરીને સર્વકર્મરાશિ ખપાવીને નિર્વાણ... મોક્ષ પામે છે અને ભવ્યજીવોને પણ આ પ્રક્રિયા-આ માર્ગ અનુસરવાનો ઉપદેશ આપે છે. આમ તેમનાં આ ઉપદેશ રૂપી ધર્મક્રિયાનું અનુમોદન એ જ સુકૃતાનુમોદન છે.

અને “નમો” એટલે નમસ્કાર... વંદન... ! પણ કોને ? કયા મહાપુરુષને ? કયા ધર્મતીર્થકરને ? કયા માર્ગદાતાને ? કયા પરમોપકારીને ? કયા દેવાધિદેવને ? એટલે કે “સ્વયંસંબુધ્ધાણ” જે સ્વયં બોધ પામીને સકલકર્મનો ક્ષય કરી પોતાની સિધ્ય-બુધ્ય અવસ્થા પ્રાપ્ત કરી લીધી છે તેવા શ્રી અરિહંત ભગવાનને કરેલો નમસ્કાર એ “જીવે આજદિન... ભવોભવનાં બ્રમજા દરભ્યાન તેમની કરેલી ઉપેક્ષા રૂપ દુષ્કૃતનું ગર્હન છે. તેથી જ “ઈકોવિનમુક્કારો તુજજ પણામોવિ બહુ ફલો હોઈ” એમ કહેવાયું છે.

આ ભવાટવીમાં દુઃખથી મુક્તિ અને સુખની પ્રાપ્તિ માટે અનંતી વાર, અનેક દેવોના દ્વાર પર માથા ટેકવ્યાં છે, પગનાં તળિયા ઘસી આવ્યો છે. પૂજા-પાઠ કરી આવ્યો છે, પણ તેને યોગક્ષેમ કરનાર તરણ તારણ દેવ મળ્યો નથી. અનેક દેવોનું શરણું સ્વીકાર્યું પણ તેને સાચ્યોશરણાગતવત્સલ પતિતપાવન અરિહંત રૂપ દેવ મળ્યો નથી. નમસ્કાર મહામંત્રનાં ઉદ્ભોધન દ્વારા કર્મક્ષય અને સંસારક્ષય માટે શ્રી અરિહંત ભગવાનનું શરણ સ્વીકાર થાય છે. આ ભવરણમાં કરણ-ચરણ-ને શરણ શ્રી અરિહંત ભગવંતનું સ્વીકારવાથી તે પણ શુધ્ય આત્મસ્વરૂપનો નિર્મળ બોધ પામે છે. મુક્તિમાર્ગનો સાધક બને છે. આત્માની જ્ઞાનશુદ્ધિ... દર્શનશુદ્ધિ અને ચારિત્ર ગુણની શુદ્ધિ થાય છે. જીવમાં અનેક સદ્ગુણ અને સદાચારનાં ફુલ ખીલે છે. પાપ અને દુઃખની પાનખર આવે છે.

આમ “નમો” નાં પાંચ વાર થતાં ઉદ્ભોધનથી આત્મામાં કર્મસત્તાને પડકાર ફેંકવાનાં, સામનો કરવાનાં તેને જર્જરિત કરવાનાં, ક્ષય કરવાનાં અને અંતે સિધ્ય અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવાનાં મહાઆંદોલન જાગે છે. આ “નમો” માં આપણે જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર વ્યાપ્ત છે તે જોયુ “નમો” માં મૈત્રી-પ્રમોદ-કરુણા અને માધ્યસ્થ ભાવ પણ સમાન્વિત છે. તે પણ જોયુ, “નમો” માં દુષ્કૃતગર્હા, સુકૃત સેવન-અનુમોદન અને શરણગમન પણ વ્યાપ્ત છે તે પણ જોયું.

હવે આગળ “નમો” માં કર્મયોગ, ભક્તિ-યોગ અને જ્ઞાનયોગ પણ વ્યાપ્ત છે તેની ચર્ચા આગળનાં અંકમાં કરીશુ ! “નમો” નાં માધ્યમથી જીવ (આત્મા) બહિરાત્મદશામાંથી બહાર નીકળી અંતરાત્મદશાને પ્રાપ્ત કરે અને પરંપરાએ પરમાત્મદશાને પ્રાપ્ત કરે એ શુભભાવ સાથે સહુને શુભેચ્છા પાઠવીએ... પરમ શાશ્વત સુખની... આત્મિક આનંદની અનુભૂતિ કરીએ એ જ અત્યર્थના... !

૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧ વંદે વીક્રમ્

“વાતસલ્યભીનું હૃદય”

લે. મુનિ શ્રી હેમહર્ષ વિ. મ.સા.
“સાધના સૂરિમંત્રની”

સાહેબજી... સાહેબજી... સાહેબજી...

એક મિનિટ સાહેબજી...

વાસક્ષેપ લઈને પધારોને...

કેમ શું થયું છે ?

સાહેબજી, આપ બહારનો આવો ને.

અમદાવાદ નજીક બોર્ડ ગામ બપોરનો સમય છે. સવારે જ વિહાર કરીને આવ્યા બપોરની નિરાંતે પૂજ્યશ્રી જાપ કરવા બેઠાં છે. સૂરિમંત્રના જાપની શરૂઆત કરી અને બહારથી એક મુનિ ભગવંતનો અવાજ આવ્યો. એ મુનિ હતાં. વૈયાવચ્ચ પૂજ્યશ્રીના પ્રથમ શિષ્ય.

બોલતાં - બોલતાં મુનિ શ્રી અંદર ગયાં.

સાહેબજી... બાજુમાંથી સાધ્વીજ ભગવંત વંદન કરવા આવી રહ્યા હતાં અને અચાનક બે પગથિયાંચૂકી ગયાં ધડાક... ધડાક... ધડાક... જોરથી પડવાનો અવાજ આવ્યો છે. તેથી બેભાન થઈ ગયા છે. કંઈક અજુગતું થયું હશે. માટે, આપશ્રી વાસક્ષેપ લઈને પધારો.

અશુભ અંધાણથી ગુરુદેવના અંતઃસ્તળની અંતરવ્યથા વધી ગઈ.

કરુણતા કિરનાર, દીનબંધુનાથ પૂજ્યશ્રી અધૂરો જાપ મૂકીને ઉઠ્યા અને પહોંચ્યા બેભાન થયેલાં શ્રમણી ભગવંત પાસે.

એક તરફ સાધ્વીજ સુતેલા છે. અને એક તરફ શિષ્યાનુંકરુણ રૂદ્ધ સંભળાઈ રહ્યું છે. દશ દિલના દર્દને બમણું કરે એવું છે. કાચા હૃદયનો માણસ તો જોઈપણ ન શકે.

સાહેબજીએ બધાને સાંત્વના આપી અને વાસક્ષેપનો બટવો હાથમાં લીધો. સાધ્વીજ શ્રી એ જ હાલતમાં પડ્યા છે, બટવો ખોલ્યોતો પણ એ જ હાલતમાં...

વાસક્ષેપ લેવા માટે હાથ નાંખ્યો તોય એ જ હાલત.

સૂરિમંત્ર ભાડ્યો..તોય બેભાન અવસ્થામાં...

હાલતમાંપણ નથી. ચાલતાંપણ નથી.. શાસ પણ બંધ જેવોછે..

અને જ્યાં પૂજ્યશ્રીએ વાસક્ષેપ નાંખ્યો..ત્યાં જ ચમત્કાર.. ચમત્કાર...

એક મિનિટ પહેલાં જે બેહોશ હતાં... ને....

એક મિનિટ પછી હોંશમાં આવી ગયાં..

બીજા દિવસે વિહાર પણ દરરોજની જેમ કર્યો....

શિષ્યોને પણ આશ્રય થયું શું અમારા ગુરુદેવ છે...

“આ ચમત્કાર નથી પણ સાધનાની સિદ્ધિ છે...”

“શસ્ત્ર કી પહેચાન ધાર સે હોતી હૈ

વસ્ત્ર કી પહેચાન તાર સે હોતી હૈ

મહાપુરુષોકી પહેચાન ઉસકો દેખને સે નહીં

ઉસકે ચારિત્રકો દેખને સે હોતી હૈ”

ચુંદે વીક્ષ્મે

‘ચારિત્ર’ ગુણની મહત્વા

જૈન જ્યોતિષી કમલેશ શાહ

“ચારિત્ર લાભાન્ન પરો હિ લાભ:

ચારિત્ર યોગાન્ન પરો હિ યોગઃ !

ચારિત્ર વિતાન્ન પરં હિ વિતં,

ચારિત્ર રત્નાન્ન પરં હિ રત્નમ્” !!

એક અજ્ઞાત સજ્જન મહામના મહાપુરુષનાં પવિત્ર મુખ કમળમાંથી અનાયાસે આ ઉત્તમ શલોક સરી
પડ્યો...” જાણે ખાધું બગાસું ને નીકળ્યું પતાસું”... મતલબ

“ચારિત્ર રૂપી લાભ થી શ્રેષ્ઠ બીજો કોઈ લાભ નથી,

ચારિત્ર રૂપી યોગ થી શ્રેષ્ઠ બીજો કોઈ યોગ નથી,

ચારિત્ર રૂપી ધન થી શ્રેષ્ઠ બીજુ કોઈ ધન નથી,

ચારિત્ર રૂપી રત્ન થી શ્રેષ્ઠ બીજું કોઈ રત્ન નથી..”

દિશા ચાર છે... વિદિશા પણ ચાર છે... સિહાંસનનાં પાયા પણ ચાર છે... પલંગ-ખુરશીનાં પાયા પણ ચાર
છે... ગાડી-વાહનનાં પૈડાં પણ ચાર છે... બેલગાડી-ઉંટગાડી વગેરે વાહન ચલાવવા પ્રાણી પણ ચોપગા છે.
અનંત અનાદિ કાળથી સંસારમાં ભવબ્રમણ કરી રહેલાં સધળાં જીવો માટે ભ્રમણ ગતિ પણ ચાર છે. અનુક્રમે
મનુષ્ય-દેવ-તિર્યંચ અને નારકી... આ ચારગતિ છેદવા-ભેદવા માટે ધર્મ પણ ચાર પ્રકારનો શ્રી અરિહંત
ભગવંતે પ્રકાશેલ છે દાન-શીલ-તપ ને ભાવ... જન્મ પાભ્યા પછી જીવની મુખ્ય યાત્રા પણ ચાર જ છે. એક
જીવનયાત્રા... બીજી તીર્થયાત્રા... ત્રીજી સંયમયાત્રા... અને ચોથી અંતિમ યાત્રા...!

કષાય પણ ચાર છે... શામ-દામ-દંડ-ભેદ પણ ચાર છે. આમ જીવનમાં સર્વવિરતિ ધર્મનાં આદ્ય પ્રણેતા શ્રી
અરિહંત પરમાત્મા છે અને તેમની આજ્ઞાને સ્વીકારનારાં અનુક્રમે સિદ્ધ ભગવંત... આચાર્ય ભગવંત...
ઉપાધ્યાય ભગવંત... સાધુ ભગવંત... પણ ચાર છે.

શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની કલ્યાણકૂળ માં પણ પંડીત શ્રી વીરવિજયજી મહારાજ સાહેબે પણ ચારગતિનું
ચિત્રામણ ખૂબ સુંદર રીતે બતાયું છે પ્રથમ પૂજાનાં અંતિમ પદમાં તેઓશ્રી જણાવે છે કે...

“ચાર ગતિ ચોપડા અયવનાં ચૂકવી,

શિવ ગયા તાસ ઘર ન મન જાવે,

બાલરૂપે સુર તિહાં જનની મુખ જોવતાં,

શ્રી શુભવીર આનંદ પાવે...!”

ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી પણ જણાવે છે કે “સુસંવરં મોહનિરોધ સારં, પંચપ્પચારં વિગમાઈયારં,

મૂલોત્તરાણોગગુણાં પવિત્ર, પાલેહ નિષ્યંપિહ સચ્ચારિતં”

“નારકા અપિ મોદન્તે, યસ્ય કલ્યાણ પર્વ સું,

પવિત્રં તસ્ય ચારિત્ર, કો વા વર્ણયતું ક્ષમઃ ॥

વળી એક મુનિવરના શબ્દોમાં...

“રત્નત્રયી નિર્મલ ધરે, કરે કરમ ચક્યૂર,
જ્ઞાન ધ્યાન તપ હોત એ મુનિવર જગમેં સૂર,
કરમ ભરમ દૂરે હરી, તરી સંસાર અગાધ,
નિજ ગુણ પરયંવ મે રમે, તે નમો મુનિ સુંમાધ”
હજુ વિશેષમાં ડેકીયું કરીએ તો...

“કઠિન કર્મ ધનાધન બેદકં, શમદમાદિ ગુણાવલિ મંડનં !
જિનગુણાવિપ સાધુસુસેવિતં, ચરણપંચવિધ યજમાભ્યહં !!
અન્ય એક ભગવંત નાં શબ્દોમાં વાત કરીએતો...
“આરાધન ચારિત્ર કા, કરકે કર્મ ખપાય
હોવે નિર્મલ આત્માં, જન્મ મરણ મિટ જાય !”

આમ અહીં પ્રથમ શ્લોક ના માધ્યમથી અજ્ઞાત મહાપુરુષે ચતુર્વિધ ધર્મમાં ચારિત્ર ધર્મને શ્રેષ્ઠ કોટિ નો ધર્મ બતાવ્યોછે. તેઓ ચારિત્ર ધર્મનાં કહુર પક્ષપાતી હોય તેમ જણાય છે. આ ઉત્તમ શ્લોકમાં તેઓશ્રીએ જીવનને સપળ બનાવનારી કુંજુ-પુંજુ પણ બતાવી છે. આ ચર્યુપદી શ્લોકમાં લાભ-યોગ-ધન અને રત્ન આ ચાર શબ્દમાં ઘણું બધું કહી દીધું છે. ગર્ભિત ઈશારો કરીને જીવનને શ્રેષ્ઠ કલ્યાણમય બનાવવાની વાત કરી છે. ચાર પ્રકારની યાત્રા પૈકી “સંયમયાત્રા” નો મહિમા સમજાવવા ઉંડો પ્રયાસ કર્યો છે, જાણે “ગાગરમાં સાગર” ચારે ય ગતિમાં જીવે કરેલા કર્મનો હિસાબ ચૂક્તે કર્યા વિનાજીવ... જીવ મટીને શિવ બની શકતો નથી. પંચમહાવ્રત નો સરવાળો ચારિત્ર જ છે. દ્રવ્ય અને ભાવપૂજાનો સાર પણ ચારિત્ર જ છે. ચારિત્ર જ જીવમાં શુભ ભાવ અને પવિત્ર પ્રભાવક ગુણ ઉત્પન્ન કરી શકે છે. આ મુનિનાં શબ્દોમાં ડૂબકી મારતાં સમજાય છે કે અભ્યુદયકારિણી પૂજા કરતાં નિવૃત્તિકારિણી મોક્ષપ્રદાયિની ભાવપૂજા એ શ્રેષ્ઠધર્મ છે. તેમાં જ સદ્ધર્મ નિવાસ કરે છે, આમ ચારિત્રમાં જ શ્રેષ્ઠ ગુણ-આચાર નિવાસ કરે છે.

સંસાર એટલે નકામી ચીજો મેળવવા નકામુ દોડવુ અને ચારિત્ર એટલે સમયસર સંસારમાંથી સલામત બહાર નીકળી જવુ આ પુષ્ટ્વી પર બે જાણાં સુખી છે. એક જોણો બધુ મેળવી લીધું છે તે... અને બીજો જોણો હવે કશુ જ મેળવવાનું બાકી નથી તે..

ચારિત્ર જ બધા જ પ્રતિ-નિયમમાં પ્રધાન શિરોમણી છે બધા જ લાભમાં શ્રેષ્ઠ લાભ “ચારિત્ર” છે. બધા જ સુયોગોમાં પરમ કલ્યાણ મય “ચારિત્ર” નામનો યોગ છે જે આત્માને પરમાત્મા સાથે જોડે છે. ગોધન-ગજધન-બાળુધન વગેરે સર્વપ્રકારનાં ધન માં “ચારિત્ર” ધારીને જ ધનાઢ્ય શ્રીમંત માલેતુજાર કુબેર માન્યો છે. અનેક પ્રકારનાં બહુમૂલ્ય રત્નોમાં “ચારિત્ર” ને જ “રત્નચિંતામણી” નું બિન્દુ મળેલું છે. ઉપાધિનો નાશ અને સમાધિની પ્રાપ્તિ એટલે જ “ચારિત્ર” ! ચારિત્ર એ જ આત્માનો ઉત્તમ સંસ્કાર ગુણવૈભવ છે કહેવાય છે કે “વારસામાં મળેલું ધન ક્યારેક ખૂટી જાય છે પણ વારસામાં મળેલી સંસ્કારની મૂડી એટલી અખૂટ હોય છે કે પેઢીઓની પેઢીઓ સુધી તે ટકે છે. બીજુ ધન તો ઘટે પણ સંસ્કાર રૂપી ધન વાપરતાં બેવડાય છે.” આમ આ વીરના શાસનમાં આપણાને તેમનાં વારસામાં ચારિત્ર રૂપી ધનસંપદા મળેલી છે જે લાભોત્તર છે, યોગોત્તર છે, ધનોત્તર શ્રેષ્ઠ છે અને રત્નોત્તર પણ છે.

ચારિત્ર માં જ ભગવાન મહાવીર સ્વામીનો અહિંસાધર્મ સમાયેલો છે ચારે ય મંગલનો કર્ત્વ ચારિત્ર જ છે.

૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ વંદે વીક્રમ્

ચારિત્ર જ ચૌમૂખી પ્રતિભા છે અને સમોવસરણમાં પ્રભુ ચૌમૂખી થઈને જ દેશના આપે છે. ચારિત્ર જ પ્રભુની પ્રથમ મંગલ પૂજા છે જેમાં ભક્ત ભગવાનની કેસર-બરાશ જેવા ઉત્તમ દ્વયોથી પૂજા કરે છે. કેસર નો કેસરીયો ભગવો રંગ એ બિહામણાં સંસારથી બચવા કરેલુ જૌહર છે અને બરાશ એ સૌભ્ય-શીતળતા-શાંતિ-સમાધિનું પ્રતીક છે. ચારિત્ર એ દ્વિતીય મંગલપૂજા પણ છે. જેમાં પ્રભુજી ઘેર-મનમંદિરે-હદ્યકમળમાં પધારતાં તેમનું સ્વાગત કંડોપહાર-પુષ્પાહાર-કુલહારથી કરવામાં આવે છે. ચારિત્ર જ તૃતીય મંગલ પણ છે જેમાં આરતિ - ધંટારવ - રણકાર દ્વારા અગ્ર દ્વય ભક્તિ કરવામાં આવે છે. એટલે કે આરતિ-મંગલદીવો ઉતારવામાં આવે છે. અને અંતિમ ચર્તુથ મંગલપૂજા પ્રભુમય બની... એકાકાર થઈ ચૈત્યવંદનાદિ સ્તવનાદિ પ્રભુગુણ ગાવા અને ચામર નૃત્ય રાવણ-મંદોદરીની જોડી જેમ કર્યુ હતું. આમ ટૂંકમાં વિચારણા કરતાં ચારિત્ર મહામંગલમય છે. ચારિત્ર જ આત્માને તપસૂર-દાનસૂર-વિદ્યાસૂર અને શીલસૂર બનાવ છે.

બલે એટલે શક્તિ-સામર્થ્ય બળવાનપણું, બલ પણ ચાર છે. મનોબલ - કાયબલ - ધનબલ અને આત્મબલ આ ચારેય પ્રકારનાં બળને સુમાર્ગ લઈ જઈ તૃષ્ણ-પુષ્ટ કરી જીવને શિવગામી બનાવનારું “ચારિત્ર” જ છે. કહેવાય છે કે “મેરૂપર્વત” અનંતકાળથી સ્થિર છે અને રહેશે, કેમકે આ “મેરૂપર્વત” પર પંચમહાપ્રતનાં પ્રાણોતા અનંતા અર્થિત ભગવંતોનાં જન્માભિષેક થાય છે અને આ જન્માભિષેક મહોત્સવમાં શત-પ્રતિશત સંયમી-ચારિત્રનાં અભિલાષી આત્માઓને જ ત્યાં જવાનો લાભ મળે છે. આમ ચારિત્રનો મહિમા અતિ ગૂઢ અને ઉત્તમ છે. ચારિત્ર એટલે જ સંયમનો સ્વીકાર અને સંસારના સુખનો અજ્ઞિન સંસ્કાર. અરણિકમુનિ સપરિવાર દીક્ષા સ્વીકાર કરે છે. કાલકમે પિતા મુનિનાં કાલદર્ભ પછી પુત્ર મુનિમાં સંયમ પ્રમાદ ઘૂસી ગયો. અને વેશ્યાગામી બની ગયા, માતાને આ વાતની ખબર પડતાં જ શોધ કરી પુત્રમુનિને પુનઃ ચારિત્રધર્મમાં સ્થિરકર્યાસ આમ સંસાર માં ગમે તેટલાં સુખ ભોગવો... “તરસ વધે પણ વરસ ન વધે..”!

ચારિત્ર જ સ્થાવર અને જંગમતીર્થનો પાયો છે. સંપૂર્ણ આત્મીક સુખની પ્રાપ્તિ માટે ચારિત્રધર્મની ઉપાસના અનિવાર્ય છે. ચારિત્રનાં અભાવમાં સંસાર સુખની ઈચ્છા થાય છે જ્યારે ચારિત્રની હાજરીમાં મોક્ષનાં શાચ્છત સુખની તીવ્ર જંખના જાગે છે. સંસારમાં ચારિત્ર અને સુખ વચ્ચે અનંતકાળથી ધર્ષણ ચાલે છે પણ સુખ અને વિવેક ભાગ્યે જ સાથે જોવા મળે છે.

આમ ચારિત્ર એ આત્માનો પોતાનો ગુણ છે. તેમાં તન-મન અને કાયાને શુચિરંગે રંગી ચારિત્રમાં સ્થિર રહેવુ જોઈએ. કહેવાય છે કે સામાન્યથી ચારિત્રપદ ગ્રહણ કરનારને વैમાનિક દેવલોકની પ્રાપ્તિ થાય છે અને વિશુદ્ધ ભાવથી પણ ચારિત્રપદ ની ઈચ્છા માત્ર કરે તો મરુદેવા માતાની જેમ... ઈલાયચીકમારની જેમ સિદ્ધિપદને પામે છે. ત્રિકરણ-ચરણથી બધા કષાયોને જીતનાર સંયમી આત્મા અનુત્તર દેવલોકના સુખનોસ્વામી બને છે. ચારિત્રનાં ફળ કહેવા ખુદ જ્ઞાની પણ સર્મર્થ નથી અને તેને મૂલ્ય આપીને ખરીદવા ઈન્દ્ર મહારાજા પણ શક્તિશાળી નથી. ચારિત્રને તત્ત્વશ્રીશીમાં સમાવાયેલ છે માટે તે શ્રેષ્ઠ આત્મ તત્ત્વ છે. આ ચારિત્રને “જગત જયવંતું” કહેલ છે. રંક-રાંક કોઈપણ તો આદરીને... સેવી ને... ઉપાસના કરીને સિદ્ધિપદનો ભોક્તા બની શકે છે.

સંસારમાં ભલે અર્થ-કામ ની બોલબાલા હોય પણ તેને અનુકૂળ ન થતાં તે જીવી એ તેની અનર્થકારિતા સમજવી જરૂરી છે. કામેચ્છાની જગાએ મોક્ષેચ્છા જગાવી.... ઈચ્છાશક્તિને શાંત કરી મલેચ્છાથી મુક્તિ પામી અમૃતકુંભની પ્રાપ્તિ કરી પરમગતિનાં ભોક્તા બનીએ... એ જ અભ્યર્થના...!

સુખી થવાની યાવી...

જૈન જ્યોતિષી કમલેશ શાહ
મો.ન. ૯૮૮૮૩ ૯૮૬૬૨

ધણાં સમયથી આ કોલમનાં મારફતે આપણે “સુખી થવાની ચાવી....” નાં શીર્ષક હેઠળ ધણી બધી સાંસારિક અણગમતી સમસ્યાનાં નિવારણ માટે અનેક ઉપાયો મેળવીએ છીએ. આ કોલમ માત્ર સમ્યકું પ્રયોગનાં હેતુભૂત જ છે. તેમાં કોઈ જાડૂટોનાં કે કામણા-ટૂમણ જેવા અધિત્તિત ઉપાયોને સ્થાને નથી. કોઈ પણ વાક્તિને કે સમાજને નુકશાન થાય તેવી વાત ને પણ સ્થાન નથી. આ માત્રને માત્ર પ્રયોગ જ છે જેનું પરિણામ સુખ યા મુક્તિ છે તેવો ઉલ્લેખ પુનઃ દોહરાવીએ છીએ.

હાલ પૂજ્ય આચાર્યાદિ સાધુ-સાધ્વીજ ભગવંતોનાં નવ કલ્યી વિહાર શરૂ થઈ ગયેલા છે. તીર્થાટન... પ્રતિષ્ઠા... છરી પાલિત સંઘયાત્રા... દીક્ષા આદિ પ્રસંગોમાં હાજરી આપવા તેમણે પગપાળા વિહાર કરવા પડે છે. આજનાં યાંત્રિક યુગમાં જેટવિમાનની જેમ ફાસ્ટ ઝડપે વાહનો દોડી રવ્યા છે. માર્ગ પર ચાલવું જોખમી-કઠિન અને ક્યારેક મૃત્યુતુલ્ય બની રહ્યું છે. આપણી શાસનની સર્વાચ્ચ મૂડી એવા પૂજ્ય ભગવંતોની રક્ષા માટે કેટલાક ઉપાયો જરૂરી લાગ્યા છે. હાલમાં વિહાર સહાયક મંડળોની સહયોગ શરૂ થયો છે. તે આનંદની વાત છતાં દિવ્યકૃપાનાં બળથી તેઓશ્રીની રક્ષા-સુરક્ષા માટે તે માટે કેટલાક દિવ્ય શુકન રજૂ કરીએ છીએ. જેથી કોઈપણ દિવસે... કોઈપણ વાર... તીથી... મુહૂર્ત... યોગ... દિશામાં વિહાર કરી રહેલાં પૂજ્ય સાધુ-સાધ્વી ભગવંતની શાસનદેવ રક્ષા કરે... કશું જ અધિત્તિત... કે આપત્તિજનક સંજોગોમાં તેમનું પ્રાકૃતિક શક્તિ સદા રક્ષણ કરે તે હેતુથી આજે પૂજ્યોજોગ રક્ષા ઉપાય રજૂ કરું છું.

(૧) મુકામથી નીકળતી વખતે તૈયાર થઈ નીકળવાનાં દરવાજા સુધી પોતાની ઉપધિ (સામાન) સાથે આવવું જરા અટકી સાત ડગલાં પાછલાં પગે પાછળ જવુફરી સાત ડગલા ચાલી દરવાજા સન્મુખ આવવુ.... ઉનવકાર... દેવ-ગુરુને યાદ કરી પ્રસ્થાન કરવુ પછી તમારે ભલે કોઈપણ દિશામાં આગળ વધવાનું હોય પણ રસ્તામાં તમારો વાળ વાંકો નહિ થાય.

(૨) મુખ્ય દ્વાર પાસે જરા ઉભા રહી સાત વખત તું નમો અરિહંતાણં મમ રક્ષાં કુરુ કુરુ સ્વાહા ! મનોમન ગણી ડાબાપગ પર એક ચમચી પાણી (રાત્રિનું ચૂનાવાળું ચાલે) રેણીને આગળ જવાથી રસ્તામાં અપશુકન થતાં નથી. નીકળતી વખતે પાછળ ન જોવુ. સોમવાર તથા શનિવારે પૂર્વમાં ન જવુ મંગળવાર તથા બુધવારે ઉત્તર દિશામાં ન જવુ.

(૩) જ્યોતિષનાં કથન મુજબ પ્રાયઃ ગુરુપુષ્યમાં યાત્રા ન કરવી જોઈએ.... અને શનિ રોહિણીમાં પણ યાત્રા ન કરવી જોઈએ. અને પંચક સમાં દક્ષિણ દિશામાં યાત્રા ન કરવી જોઈએ. આ નિયમ યાત્રાની શરૂઆત માટે છે. પણ યાત્રાનાં મધ્યભાગમાં આ દિવસો આવે તો ધ્યાનમાં લેવાનાં નથી. માત્ર સાવધાન રહેવું. “નજર હટી તો દુર્ઘટના ઘટી” તેમ વિચારવું.

(૪) સંઘપતિ સાથે સંઘપ્રયાણ કરવાનું હોય તો ચતુર્વિધ સંઘની સુરક્ષા અને નિર્વિઘ્ન સંઘયાત્રા માટે શ્રી અરિહંત ભગવંતનાં પ્રાસાદમાં તેમની સમક્ષ એક શ્રીફળ પર કેસરથી જરા ધારો સ્વસ્તિક કરાવીને ચડાવવું

(અનુસંધાન પાના ૦૬ ઉપર)

વંદે વીક્રમુ

ધ્યોય પાપિં સુધી મંડચા રણો

પંદિત મદન મોહન માલવિયાજીનું એક સપનું હતું હિંદુ યુનિવર્સિટી બનાવવાનું. આ માટે તેઓ ખૂબ મહેનત કરતા હતા. અનેક પ્રશ્નો અને પડકારોનો સામનો કરવો પડો. દાન મેળવવા માટે એ ભારત ભ્રમણ કરતા. શાહુકારો અને રાજા-મહારાજાઓને મળીને બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટી માટેદાન આપવાવિનંતી કરતા.

પંદિતજી દાન લેવા માટે હૈદરાબાદના નિઝામ પાસે ગયા. નિઝામને યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાની વાત કરીને યથાયોગ્ય દાન આપવા માટે વિનંતિ કરી. નિઝામ તો એકદમ ચિંતાઈ ગયા. પંદિતજીને મોઢામોઢ સંભળાવી દીધું, “તમારી હિંમત કેવી રીતે થઈ મારી પાસે આવવાની ? હિંદુ યુનિવર્સિટી માટે નિઝામ પાસે દાન માંગતા પહેલા કોઈ વિચાર પણ ના આવ્યો ?” હજુ તો પંદિતજી જવાબ આપે તે પહેલા ગુરુસે ભરાયેલા નિઝામે પોતાના પગની જૂતી કાઢીને પંદિતજી પર ફેંકી અને બહાર જતા રહેવાનું કહ્યું.

અપમાનિત થયેલાં પંદિતજી નિઝામની જૂતી લઈને નીકળી ગયા. હૈદરાબાદની મુખ્ય બજારમાં જઈને લોકોને એકઠા કર્યા અને કહ્યું, “મારી પાસે નિઝામની એક બહુ જ સરસ મજાની જૂતી છે અને મારે એની હરાજ કરવી છે.” નિઝામની જૂતી હોવાથી ખરીદનારની સંખ્યા વધી અને ભાવ ઊંચા બોલાવા લાગ્યા.

નિઝામને આ બાબતના સમાચાર મળ્યા. નિઝામને લાંઘું કે જે પોતાની જૂતી બીજા કોઈ ખરીદશો તો તેનું અપમાન ગણાશે માટે ગમે તે કિંમતે જૂતી ખરીદવી એટલે તુરંત જ પોતાના એક ખાસ માણસને મોકલ્યો અને હરાજમાં ભાગ લઈને ગમે તે ભાવે જૂતી ખરીદી લેવાની સૂચના આપી.

માલવિયાજીએ ખૂબ ઊંચી કિંમતે નિઝામની જૂતી નિઝામના માણસને જ વેંચી અને જે રકમનો ઉપયોગ બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીમાં કર્યો.

જીવનમાં નક્કીક રેલા ધ્યેયને પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયાસોકરીએ ત્યારે અનેક પ્રકારનાં વિઘ્નો અને પ્રશ્નો આવે પણ વિચલિત થયા વગર સતત પ્રયાસો ચાલુ રાખીએ અને આપણા વિરોધીઓએ આપણી સામે ફેંકેલી ઈંટો કે પથરોને ધ્યેય પ્રાપ્તિની સીડી બનાવવામાં વાપરીઓ તો સફળતા ચોક્કસ મળે.

પથ કે પ્રદીપ

લેખક : આ. ચિ. શ્રી ભદ્રગુપ્તસૂર્જી મ.સા. (પ્રિય દર્શન)

હર વ્યક્તિ કે અપને પ્રશ્ન હૈ, અપની સમસ્યાએ હૈનું। યદિ વ્યક્તિ કે પાસ જ્ઞાનદૂષિતું હૈ, તો વહ અપને પ્રશ્નો કો ઇસ પ્રકાર સુલઝાને કી ચેણ્ટ કરેગા કિ નાના પ્રશ્ન પૈદા ન હોંનું। યદિ જ્ઞાનદૂષિત નહીં હૈ, તો પ્રશ્ન સુલઝાતે-સુલઝાતે નયા પ્રશ્ન પૈદા કર દેગા। જીવન કી સમસ્યાઓં કો સુલઝાને વાલી જ્ઞાનદૂષિત પ્રાપ્ત કરના અતિ આવશ્યક હૈનું। એસી જ્ઞાનદૂષિતશાસ્ત્રોં કે અધ્યયન-પરિશીલન સે પ્રાપ્ત હોતી હૈ।

આજે પહેલી વાર

થાકેલી આ શીતલ હવાએ આજે પહેલી વાર
 શીશ ઉઠાવી મારું : મારો હળવો ક્રીધો ભાર.
 જોળે રમતું રાખ્યું અને પોતાના ચૂપચાપ
 ને બળતે માથે હાથ મૂકીને કંપિત : માંડી વાત:
 “સાંભળ, હું પણ હારેલી છું ને ભટકીને થાકી;
 મારું પણ અહીં કોઈ નહીં ને હું અટકી, એકાકી.
 પણ નહીં જાણુંકેમ ?-પરાજય આપે મુજને શાતા
 અને રોજના રજણપાટથી ચરણ રહ્યાં છે ગાતાં
 નહીં કોઈ પણ મારું એથી સૌની સાથે નાતો,
 મને સ્વયં હું રહી વહેંચતીઃ ક્યાં વાગે કોઈ કાંટો ?”
 થયું એમ કે મને ઢળ્યાને મળીગયો આધાર;
 અને મારી આ વ્યથાનો મુજથી મોટો છે આકાર !
 આજે પહેલી વાર !

કાચ્ચાકુંજ

મુનિ હેમનિલય વિ.મ.

કાવ્યનું શીર્ષક બહુ મહત્વનું છે “‘આજે પહેલી બાર’” થાક તો રોજનો હોય છે. ભલે મનનો હોય કે તન નો, પણ આજે એક ચમત્કાર થયો છે. હવાપણ થાકેલી જ હતીપણ અંશ શીતલ હતી, હું વ્યાકુલ હતો. અંશ સ્વસ્થ હતી. થાકેલા અમે બંને હતા પણ આ શીતલ હવાએ મારું શીશ ડાઢાંબું.

આપણે હતાશ થર્ઝિને આપણા જ ઘૂંટણમાં માથું ખોંસી દીધું હોય ત્યારે કોઈક આપણને કોઇ પાસે લે અને નતમસ્તક આપણે અની હૂંફને કારણે આપણું માથું ઉંચુ કરીએ. “હું છું ને, માત્ર તું જ દુઃખી નથી.” સધન સહાનુભૂતિ ભર્યો અહેસાસ ચમત્કાર જ છે.

અને જાણે આપણી વેદનામાં પોતાનો થાક ભૂલી ગઈ હોય એવી સંવેદિત થર્ઝિને પૂછ કહે છે : સાંભળ, ઉરના ઉંડાણથી નીકલતો સાદ આપે છે હવા, એ કહે છે હું પણ હારેલી છું, ભટકીને થાકેલી છું. મારું પણ અહીં કોઇ નથી.

છતાંય હુ દુઃખી નથી, જીવનમાં જય અને પરાજયના ખાના ગોઠવ્યા નથી. અટલે દુનિયાની દૃષ્ટિઅ કહેવાતો પરાજય મને શાતા આપે છે. મારે ક્યાંય પણ જવું નથી અટલે રજળપાટ આનંદ આપે છે. મારું કોઇ ન હોવાથી મારું સંબંધ બધા સાથે છે.

હવાની વાત અહીં પૂરી થાય છે અને આ શીલો સ્પર્શ મને નવા જ વિશ્વમાં મુકી દે છે.

વંદે વીક્રમ્

લાકડાની પેટી

લેખક : ડૉ. આઈ. કે. વિજયીવાળા

પૂર્વના દેશની આ વાત છે. એક ખેડૂત ખૂબ જ ઘરડો થઈ ગયો હતો. હવે એનાથી કામ થઈ શકતું નહોતું એટલે એ ખેતરના શેઢે બેસી રહેતો. એના એકના એક યુવાન દીકરાએ ખેતીનું સંપૂર્ણ કામ સંભાળી લીધેલું, પણ સ્વભાવે બેદરકાર હોવાને લીધે દીકરો કંઈક ને કંઈક ભૂલો કર્યા જ કરતો. આખી જિંદગી ખંતથી ખેડેલા અને પોતાના જીવની જેમ સાચવેલા ખેતરની સંભાળમાં આવતી જરા પણ કચાશ ખેડૂત સહન કરી શકતો નહીં. એટલે શેઢે બેડોબેઠો એ શિખામણ આખ્યા કરતો. દીકરાને ભૂલો બતાવીને ટોક્યા કરતો. યુવાન લોહી હોય ત્યારે ઘરડાં મા-બાપની સલાહ કરવીજેર જેવી લાગતી હોય છે. ખેડૂતના દીકરાથી પણ બાપાની ટકટક સહન કરવાનું દિન-પ્રતિદિન મુશ્કેલ બનતું જતું હતું. એક દિવસ જ્યારે એની સહનશક્તિની હદ આવી ગઈ ત્યારે એણે ઘરમાં સાગનું લાકું પડ્યું હતું તેમાંથી શબ્દેટીના આકારની પેટી બનાવી કાઢી. મિજાગરાં લગાવીને બારણું બરાબર થયું એટલે એણે બાપાને કહ્યું કે, ‘બાપા ! આ પેટીમાં સૂર્ય જાવ !’

એક પણ શબ્દ બોલ્યા વિના બાપા એમાં સૂર્ય ગયા. દીકરાએ પેટી બંધ કરી. પછી ગાડામાં નાખીને ખેતરના શેઢા નજીકની ખીણમાં ફેંકવા લઈ ગયો. ખીણના કાંઠે પહોંચ્યો. પેટી ઊંચકીને નાખવા જાય છે એ પહેલાં અંદરથી ટકોરા સંભળાયા. પિતાની કંઈક છેલ્લી ઈચ્છા હશે એમ માની એણે પેટી નીચે મૂકીને જોલી. પેલો વૃદ્ધ બાપ અંદર શાંતિથી સૂતો હતો.

‘શું છે ?’ દીકરાએ ભારોભાર ચીડ સાથે પૂછ્યું.

‘બેટા, હું જાણું છુંકે તું મને ખીણમાં પેંકી દેવા માગે છે. મને એની સામેકોઈ વાંધો પણ નથી. મારી જિંદગી તો આમ પૂરી જ થઈ ગઈ છે, પણ એક વિનંતી કરું તો તું માનીશ ?’

‘જલદી બોલો, શું છે ?’

‘મને જરૂર ફેંકીદે, પણ લાકડાની આ પેટી સાચવજે. તારાં બાળકોને પણ એ કામ લાગશે !’ એટલું કહી એ દાદા શાંતિથી પાછા પેટીમાં સૂર્ય ગયા. દીકરો સ્તબ્ધ બનીને દૂર ખેતરમાં રમતાં રમતાં આ બધો ખેલ નિહાળી રહેલા પોતાના દીકરાને જોઈ રહ્યો !....

ગત અંક કમાંક વર માં ખાપેલ પ્રશ્નપત્રનું પરિણામ

પ્રથમ કમાંક : શ્રુતિબેન શશીકાંતભાઈ દોશી(મોરબી)

દ્વિતીય કમાંક :

- (૧) સા. શ્રી કલ્પલતાશ્રીજી મ.સા. (શ્રી નીતિસૂરિજી મ.ના સમુદ્દરાયવતી)
- (૨) નીલમબેન દિલીપભાઈ શાહ (અમદાવાદ)
- (૩) ખુશભુ જૈન (મદુરાઈ)

વંદે વીક્રમ્

પુસ્તક પણ એક ગુરુ હોય છે !!!

કૌશલ શાહ

સાધના કેમ્પસ મો.નં. ૮૪૨૬૭૫૦૪૮૦

યુનેસ્કોના બંધારણમાં કહ્યું છે કે યુધ્ધ નો ઉદ્ભવ સૌ પ્રથમ તો માણસના મનમાં થાય છે તેથી શાંતિનો જન્મ પણ પ્રથમ તો ત્યાં થવો જ જોઈએ. આ વાતને સાર્થક કરવામાત્ર ને માત્ર પુસ્તકો જ મહત્વનો ફાળો આપી શકે.

આજથી ૨.૧/૨ (અઢી) વરસ પહેલા હું અને પંન્યાસપ્રવર શ્રી પ્રશ્નેશપ્રભવિજ્યજી મ.સા. વર્તમાન તેમના મુંબઈનાચોમાસા દરમ્યાન સમાજની વાતો કરતા હતા ત્યારે સૌ પ્રથમ આ.ભ. એ મને સમાજના દરેક સભ્યમાં પરિવર્તન લાવવું હોય તો તેમને વાંચતા કરવા એવું કહ્યું. જો વાંચવા માટે સત્ત્વશીલ અને શિષ્ટ પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય આપવામાં આવે તો સમાજને ખૂબ જ જલ્દી બદલી શકાય છે. આ.ભ. એ મને કહ્યુંકે જો કૌશલ સમાજમાં કાંતિ લાવવી હોય તો ભૂતકાળની દરેક કાંતિઓના મૂળમાં ત્યાગ, બલિદાન, વૈર્ય અને શૌર્યની ગૌરવગાથાનું પ્રતિબિંબ છે. આગૌરવગાથા ના સર્વાગીવિકાસમાં સારા પુસ્તકોની ભૂમિકા ખૂબ જ મહત્વની રહી છે. આપણો ભારત જ દુનિયાનો એક માત્ર દેશ છે જ્યાં ૨૪ કે તેવી વધુભાષામાં પુસ્તકો પ્રસિધ્ધ થાય છે, તેમ છીતાં આપણે ત્યાં વિકાસનું છે માળખું વર્ષોથી બનતું રહ્યું છે. એમાં પુસ્તકો માટે કોઈ જ સ્થાન નહીં હોવાને કારણે જ શહેરોમાં શોપિંગ મોલ નિર્માણ થયા, પણ લાઈબ્રેરીઓ કે જ્ઞાનબંડરોનું નિર્માણ ન થયું.

ગુરુદેવની વાણીમાં મને સમાજમાં કાંતિ લાવવા માટેની તમન્નાઓ દેખાતી હતી. ગુરુદેવ કહ્યું કે આપણા સમાજમાં પરિવર્તન લાવવા માટે અને સતત લોકોને જાગૃત કરી જગાડી રાખવા માટે આપણે પણ એક પુસ્તક નહિ પણ સંણંગ હારમાણાઓમાં લોકોને જ્ઞાન પીરસાતું રહે તેવા માસિક-દ્વિમાસિક કે ત્રિ-માસિક અંકો બહાર પાડી સમાજની વચ્ચે મૂકવા જોઈએ. પણ મારી અજ્ઞાનતાથી આ.ભ.ને પૂછાઈ ગયું કે ગુરુદેવ આપતોપંડિત મ.સા.છો. આપ તો વ્યાખ્યાન દ્વારા દરેક ને જ્ઞાન આપો જછો.કોઈ પણ આપની પાસે કોઈપણ જ્ઞાનપીપાસું થઈને આવે છે. તો આપ તેને જ્ઞાની કરીને મોકલો છો. તો આ બધી મગજમારી શા માટેવિચારો છોત્યારે આ.ભ.શ્રી પ્રથમેશપ્રભસૂરિ મ.સા. એ મનેપુસ્તક લખવા માટેનું કારણ આખ્યું.

તેમણે મને કહ્યું કે; કૌશલ, પુસ્તક ગુરુધર્મ નિભાવે છે, એ ગુરુકર્મ પણ કરે છે. ક્યારેક તો પુસ્તક ગુરુ કરતાં પણ વિશેષ બની જાય છે. કારણ કે ગુરુ તો પાત્રતા કે યોગ્યતા બેદે શિક્ષા કે દીક્ષા આપે છે. પણ પુસ્તક ક્યારેય કોઈની પાત્રતા કે યોગ્યતાનો બેદ જોતું નથી. ઊલટાનું કોઈ કુપાત્રના હાથમાં સારું અને સાચું પુસ્તક આવી જાય તો પેલું કુપાત્ર આવનારા સમયમાં સદ્ગ્યરિત વ્યક્તિત્વ ધારણ કરીને જાણો કે એક જ જિંદગીમાં એક નવા જ અવતારે જિંદગીની બીજી ઈન્દ્રિય શરૂ કરતું થઈ જાય છે. કૌશલ વ્યાખ્યાનમાં તો એક જ ગુરુદેવ વ્યાખ્યાન આપે અને તેમની વિચાર શૈલીને શ્રાવક શ્રાવિકાઓ સ્વીકારે. જ્યારે પુસ્તકમાંતો અલગ અલગ ગુરુ ભગવંતો પોતાના વાણી અને વિચારો રજૂકરી શકે. વ્યાખ્યાનમાં આવેલ વ્યક્તિ જ જ્ઞાન પામી શકે. જ્યારે પુસ્તક દ્વારા તો ઘરે ઘરે જ્ઞાન આપી એક દીવામાંથી અનેક દીવા પ્રગટાવી શકાય છે.

મારા મગજમાં ગુરુદેવની આ બધી વાતો બેસતી ન હતી. સહજતાથી ગુરુદેવને મે કહ્યું કે, આપણી આવી અભિજ્ઞાન અને અજ્ઞાની પ્રજામાં આ બધું ક્યાં કોઈ વાંચશે. આપણે ત્યાં વાતો બધી પશ્ચિમના દેશોની થાય છે. પણ કાર્ય માં તો પાણીની પરબે પણ પાણીના જ્ઞાનને સાંકળે બાંધીને રાખવો પડે છે. ત્યાં આ બધી મગજમારી આપણે શું કરવા કરવી. ત્યારે ગુરુદેવે ઉત્તર આખ્યો કે; કૌશલ ! ભારતમાં દર વર્ષે એક વ્યક્તિ પુસ્તકો પાછળ સરેરાશ ૮૦

૩ દિપાવલી વર્ષ ૨૦૧૬ વિસ્તૃત વિજ્ઞાન અને પ્રાણી જીવનશરીર વિષયે વિશેષ વિચાર

વંદે વીક્રમ્

રૂપિયા ખર્ચ છે જ્યારે બ્રિટન જેવા દેશોમાં વ્યક્તિગીત ચારહજાર રૂપિયા પુસ્તક પાછળ ખર્ચાય છે. આનો અર્થ એ થયો કે ભારતની વસતીનો મોટો ભાગ આજાઈનાં આટલા વર્ષો પછી પણ સારા રસપ્રદ પુસ્તકોથી વંચિત છે. કૌશલ સોનું એ સોનું છે. એની ચમક અને મૂલ્ય નો ક્યારેય ક્ષય થતો નથી. ગુણવત્તા સભર સાહિત્ય અસલી સોનું છે, જે સામાજિક પરંપરાના પર્યાવરણને શુધ્ય રાખી સંસ્કાર અને સંસ્કૃતિનું સમયની સાક્ષીએ પૂરેપૂરું જતન અને સંવર્ધન કરે છે. આવા જ ઉચ્ચમૂલ્યોના સાહિત્યનું આપણે સર્જન કરી કૌશલ ! આપણે સમાજને જાગતો કરીશું તો આપણે પણ પાણીની પરબે જ્વાસને સાંકળ બાંધવી નહિ પડે. અને આપણો સમાજ જે પુસ્તકોની પરબ પાસે હોવા છતાં માહિતી કે જ્ઞાનની તરસ છિપાવવી હોય તો છિપાવવી શકતો નથી. તે હવે પોતાના જ્ઞાનની તરસ આપણા પુસ્તકથી છિપાવવી પોતાના જીવનમાં કાયમી સફળતા લાવી શકશે.

આ.બ. પ્રશાંતેશપ્રભસૂરિ મ.સા. એ અંતમાં મને એટલું કહ્યું કે; કૌશલ પુસ્તક તો સંસ્કાર, સંસ્કૃતિ અને જીવન પરંપરાનું એવું એક પેઢીનામું છે જેમાં એક નહીં, અનેક પેઢીઓનું પ્રતિબિંબ જોવા-અનુભવવા મળતું હોયછે. પુસ્તકનું સન્માન કરવું. એટલે સંસ્કૃતિનું સન્માન કરવું, જીવન મૂલ્યોનું સન્માન કરવું. સમગ્ર સારસ્વતોનું સન્માન કરવું.

ગુરુદેવના મગજમાં દિમાસિક અંકે પ્રગટ થવાના બીજ અંકુરણ પાખ્યાં અને આપણા જળહળતાં જિનશાસનનું સન્માન કરવા, જિનશાસનના મૂલ્યો સમજાવવા અને સમગ્ર સારસ્વતો ને પીરસવા જાન્યુઆરી ૨૦૧૬ ના પ્રથમ સપ્તાહમાં વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ શ્રી વિજયહેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મહારાજાના આશીર્વાદે મારા તમારા અનેક અજ્ઞાનીના જીવનમાં જ્ઞાનનો દિપક પ્રગટાવવા “વંદે વીરમ” નો જન્મ થયો.

ખબર નહિ આ.બ. પ્રશાંતેશપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને મારા જેવા કાચમાં કોહિનૂર દેખાતો હશે અને મને પણ આ “વંદે વીરમ્” માં લેખ લખવા માટેની પ્રેરણા કરી પણ મને મારામાં કોઈ લાયકાત દેખાતીન હતી. જેથી ગુરુદેવ મને વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ આ.બ.હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પાસે લઈ ગયા. અને મને સમજાવ્યો કે; તું પણ પ્રયત્ન કર કંઈક લખવા માટે પણ મે ગચ્છાધિપતિને કહ્યું, ગુરુદેવ આપતો જ્ઞાની છો, હું અજ્ઞાની છું મને તો નવકાર પણ નથી આવડતો અને હું શું લખ્યું ? ગચ્છાધિપતિ એ કહ્યું; એવું જરૂરી નથી કે તું જૈનશાસન પર જ લખે. તું અત્યારના વર્તમાન સળગતા મુદ્દા ને પણ ટાંકી શકે છે. પછી તો બસ ગુરુદેવના આશીર્વાદ લેવા ગચ્છાધિપતિ ના માથમાં મારું માથું નમાવ્યું. અને માથું નમે તો વાસક્ષેપ મળે.

પણ મન નમે તો વાસક્ષેપ ફળે.

ગુરુદેવના ચરણોમાં ગુરુદેવની વાતો પર વિશ્વાસ નહિ, પણ શ્રદ્ધા મુકી મનને નમાવ્યું અને વાસક્ષેપ ફળ્યો પણ હું જ્યારે શરૂઆતમાં લખવા બેસતો ત્યારે આમ જ થતું કે થોડી સમજણ આવે પછી લખ્યું તો ઠીક, પણ પછી લાગ્યું કે સમજણ આવવાની સંભાવના નથી. પણ હા ગુરુ આશીર્વાદે લખતાં લખતાં કદાચ આવે તો જુદી વાત છે. આજે આપણી સમક્ષ એક નહિ બે નહિ પણ સણંગ ૧૨ માંથી પહેલા સિવાય ૨ થી લઈને ૧૨ માં અંક સુધી સમાજને જગાડવા અને પરિવર્તનલાવવા નવા નવા પ્રયોગો સાથે મારી વાતો લઈને આવું છું. જો ગુરુદેવ સાથેના મારા પ્રસંગોની વાત કરું તો કદાચ આખો “વંદે વીરમ” નો અંક પણ નાનો પડે, એક જ લીટીમાં બધાનો સાર આપું તો.

“No Facebook, Face the book”

✽ દ્રીઢી ✽

વંદે વીક્રમ્

સમાચાર દર્પણ

વર્તમાન ગચ્છાધિપતિ પ.પૂ. આચાર્યએવશ્રીમદ વિજય હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પાવન નિશ્ચામાં

- જ મહેસાણા મધ્યે કા.વ.૬, ગુરુવાર, તા. ૦૮-૧૧-૨૦૧૭ ના મુમુક્ષુ પક્ષાલ તથા મુમુક્ષુ પૂજાનો દીક્ષા મહોત્સવ ખૂબ ઠાઈથી ઉજવાયો. મુમુક્ષુ પક્ષાલ-મુનિ શ્રી હેમબોધિ વિ.મ. તથા મુમુક્ષુ પૂજા સા. શ્રી પરમેષ્ઠિપ્રિયાશ્રીજી તરીકે જાહેર થયા.
- જ પાનસર તીર્થ મા.સુ. ૫, ગુરુવાર, તા. ૨૩-૧૧-૨૦૧૭ ના માતુશ્રી રમીલાબેન ચંપકલાલ પ્રેમચંદ વાલાણી આયોજિત ઉપધાન તપનો પ્રારંભ ખૂબ ઉત્સવથી થયો. ૨૦૦ આરાધકો જોડાયા.
- જ મા.સુ.૬ (બીજી) શનિવાર, તા. ૨૫-૧૧-૨૦૧૭ ના પૂજય ગચ્છાધિપતિશ્રીના આચાર્યપદ ના ૩૧ વર્ષ પર્યાય (૩૨ મા વર્ષમાં પ્રવેશ) નો મહોત્સવ સુંદર રીતે આનંદ-ઉત્સવ પૂર્વક ઉજવાયો.
- જ પાનસર તીર્થ મુમુક્ષુ ઋત્વીબેનની દીક્ષાનો પ્રસંગ મા.વ.૧, સોમવાર, તા. ૦૪-૧૨-૨૦૧૭ ના સુંદર રીતે ઉજવાયો. મુમુક્ષુનું સંયમી નામ સા. શ્રી રૂપાતીત ગુણાશ્રીજી મ.રાખવામાં આવ્યું.
- જ મા.વ.૧૩ (પહેલી) શુક્રવાર, તા. ૧૫-૧૨-૨૦૧૭ ના પ્રકુલભાઈ ના ૫૦૪ આયંબીલના પારણાનો પ્રસંગ સુંદર રીતે ઉજવાયો.

આગામી કાર્યક્રમ

- જ પો.વ. ૩ ના પાનસર તીર્થ શ્રી નીતિસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના ગુણાનુવાદ તથા ‘વંદે વીક્રમ’ ના ૧૩ મા અંકનું વિમોચન થશે.
- જ પો.વ. ૧૦, ગુરુવાર, તા. ૧૧-૦૧-૨૦૧૮ ના પાનસર તીર્થ ૧૧૫ આરાધકોનો મોક્ષમાલા પરિધાન મહોત્સવ ઉજવાશે.
- જ મ.સુ.૫, સોમવાર, તા. ૨૨-૦૧-૨૦૧૮-ત્રાણ સંયમી આત્માની વડી દીક્ષા.
- જ મ.સુ. ૧૦, શનિવાર, તા. ૨૭-૦૧-૨૦૧૮ જશાલી (ખીમાણા) મુકામે મુમુક્ષુ હર્ષ નો દીક્ષા મહોત્સવ ઉજવાશે.

બંદે વીજુમ્બુ

કૃપાક્રાણગ્રંથાં

શલોક

શ્રૂતાં ધર્મ સર્વસ્વં શ્રુત્વા ચैવાવધાર્યતામ् ।
આત્મનઃ પ્રતિકૂલાનિ, પરેષાં ન સમાચરેત् ॥

અર્થ: તમને જે આણગમતું (પ્રતિકૂળ) લાગે તેવું વર્તન બીજા સાથે ન કરો, એ જ ધર્મનો સાચો સાર છે.

કાવ્ય

ઘણું નજદીકથી જોયું,
જગતને જોઈ લીધું મેં,
ઘણું એ મેળવી લીધું,
ઘણું ખોઈ લીધું મેં.
ખુશીના પહાડ જોયા મેં,
વખત વિકરાળ જોયો મેં,
ઘણી વખત હસી પડતો
ઘણું એ રોઈ લીધું મેં,
ભલે એ ભુલમાં થાતાં,
કબુલુ પાપ મારા હું.
વહાવી આંસુડા ખારા,
વંદનને દોઈ લીધું મેં,
કબુતરશી કલમ મારી,
કરે તારી તરફદારી,
બધાએ તહોમત તો માથે
બીપીને જોઈ લીધું મેં,
ઉતરથી હું જતો દક્ષિણા,
પૂર્વથી હું જતો પશ્ચિમ,
ઘણું ફરતો ‘સિદ્ધિક’ સાથે, જોઈ બદ્યું લીધું મેં. (સિદ્ધિક)

- મનુષ્યનું હૃદય રે કલાકમાં ૧,૦૩,૬૮૯ વાર ઘબરે છે.
- મનુષ્યનું ની આંખ વિનિટમાં ૨૫ વાર ઝપકે છે.
- નીલ નદીનું પાણી ગરમ હોય છે.
- તિબેટમાં ઉલાત્સી સરોવર છે, જે પ્રત્યેક ૧૨ વર્ષ મીઠુ અને ૧૨ વર્ષ ખારા પાણીમાં પરિવર્તીત થાય છે.
- ભુતાન એક એવો દેશ છે જ્યાં એક પણ સિનેમાધર નથી.
- મનુષ્યના શરીરમાં કુલ ૨૦૬ હાડકા હોય છે.
- મનુષ્યના શરીરમાં કુલ ૭૫૦ માંસપેશિયો હોય છે.
- આપણે મદ્ય મીઠું જ જોયું છે પણ બાંજિલના વનોમાં ખાટું મદ્ય મળે છે.
- દરિયાઈ ઘોડાનો પસીનો ગુલાબી હોય છે.

વિના વિના

સુવાક્ય

દરેક મુશ્કેલી એક નવો અનુભવ આપે છે.
બીજાના અનુભવ જાણવા એ પણ એક અનુભવ છે.

શાયરી

પ્રભુ ! આ પ્રેમની પૂંજુ , ધરં છું આપને પદે,
વહેંચ એ સર્વ જીવોમાં , વધે તો અહીં લાવજે.

છાસ્યમ्

ચંગી : મારો વર મને સૌથી સુંદર સ્ત્રી માને છે ?
પંગી : તો તું તેને આંખના સારા તો. પાસે કેમ લઈ નથી જતી.

બંદે વીક્રમુ

મહા સુડોકુ

શ્રી સુવિધિનાથાય નમ:

મ:	શ્રી	દિ	થા	સુ	ના	ન	પિ	ય
સુ	ય	થા	મ:	ન	પિ	દિ	ના	શ્રી
પિ	ના	ન	દિ	ય	શ્રી	મ:	થા	સુ
દિ	સુ	ય	ન	પિ	મ:	ના	શ્રી	થા
શ્રી	ન	ના	સુ	દિ	થા	પિ	ય	મ:
થા	મ:	પિ	શ્રી	ના	ય	સુ	દિ	ન
ય	થા	સુ	પિ	મ:	દિ	શ્રી	ન	ના
ન	પિ	શ્રી	ના	થા	સુ	ય	મ:	દિ
ના	દિ	મ:	ય	શ્રી	ન	થા	સુ	ય
ના	દિ	ન	ય	શ્રી	ના	સુ	પિ	ન
ના	દિ	ન	ય	શ્રી	ન	સુ	ય	મ:
ના	દિ	ન	ય	શ્રી	ન	દિ	સુ	મ:
મ:	શ્રી	ય	પિ	દિ	સુ	થા	ન	ના
ન	દિ	સુ	થા	મ:	ના	પિ	ય	શ્રી
ય	ન	પિ	શ્રી	ના	દિ	સુ	થા	મ:
મ:	શ્રી	થા	ય	પિ	સુ	દિ	ના	દિ
સુ	દિ	ના	ન	મ:	થા	પિ	ન	સુ
પિ	ય	સુ	થા	શ્રી	ના	મ:	ન	દિ
દિ	ના	શ્રી	મ:	ન	ય	થા	પિ	શ્રી
ન	થા	મ:	દિ	સુ	પિ	ના	શ્રી	ય
શ્રી	પિ	ન	ના	દિ	મ:	ય	સુ	થા
ના	મ:	ય	સુ	થા	શ્રી	ન	દિ	પિ
થા	સુ	દિ	પિ	ય	ન	શ્રી	મ:	ના
ન	દિ	ન	ય	શ્રી	મ:	ના	દિ	શ્રી

સાચો જવાબ આપનાર : શ્રુતિ શશીકંતભાઈ દોશી (મોરબી)

શ્રી શીતલનાથાય નમ:

શાષ્ટ સુડોકુ - ૧૦

		થા	લ		ના	ન		
મ:			શ્રી				ય	
થા	ના		લ		ય	શ્રી		
	લ					શ્રી		
શ્રી	શ્રી		થા		મ:	ન		
ન			ન			મ:		
		ન	થા	મ:	ના			

સ્થળના :-

- અહીં કુલ નવ ચોકઠા છે. એક એક ચોકઠા માં નવ નવ ખાના છે.
- દરેક લાઈનમાં પણ નવ ખાના છે.
- તમારે દરેક ચોકઠાના નવ ખાના, આડી-ઉભી દરેક લાઈનના નવ ખાનામાં શ્રી શીતલનાથાય નમ: ના નવ અક્ષરો મુકવાના છે.
- એક પણ અક્ષર કે એક પણ ખાનાનું બાકી ન રહેવું જોઈએ.
- ... તો લો ઉઠાવો પેન.. અને ભરવા માંડે ખાના..

વંદે વીક્રમ્
કોશલ શાહ

હાસ્ય મેવ જગતે

અને પેલા ચીમન ચમ્બુનો કિસ્સો ખબર છે ? પાણીની તેને ઘાત, છતાં લક્જરી સ્ટીમરમાં બેસી તે સાગરપ્રવાસે નીકળ્યો. મધરાતે ઓચિંતું રાક્ષસી મોજું ચડી આવ્યું. સ્ટીમર ડૂબી અને માત્ર ચીમન જીવતો બચી જળસપાટી પર માંડ તરતો રહ્યો. ચોમેર પ્રકાશનો શેરડો ફેંકતી દીવાદાંડી થોડેક છેટે હતી.

... પરંતુ ચીમન ફાસ્ટમફાસ્ટતરીને છેવટે એવો થાક્યો કે હાથપગ ઢીલાંડેસ થતાં એ પણ ડૂબી રહ્યો. દીવાદાંડીના ચોકિયાતનું ધ્યાન ખેંચાય એ હેતુએ સતત પ્રકાશમાં રહેવા માણસ આખરે કેટલાં ફાસ્ટ તરી શકે ?

※

મોટાર સાયકલ ચલાવતા છન્નાસિંહ વાંકાચૂકા પહાડી રસ્તે પણ દેમાર જતા હતા. સામેથી આવી રહેલો એક સ્કૂટર સવાર તેમની બાજુમાં સડસડાટ કરતો પસાર થયો ત્યારે બૂમ પાડી તેણે છન્નાસિંહને કહ્યું : ‘અરે, બ્રેક લગા ! ગધે !’

‘તૂકૃતા !’ છન્નાસિંહે ખીજાઈને જવાબ આપ્યો.

-- અને પછી જેવો તેમણે વળાંકલીધો કે બીજી જ ઘડીએ તેમની મોટાર સાયકલ રસ્તાની વચ્ચોવચ્ચ ચાલતા ગવેડાઓના ટોળા સાથે ટકરાઈ અને તેઓ દસ ફીટ દૂર ઉછ્યા.

※

‘વરસમાં પાંચ વખત નોકરીઓ બદલ્યે રાખતો તારો ભાઈ આજકાલ શું કરે છે ?’

‘એ તો હવે આ દુનિયામાં નથી. પંદર દિવસ પહેલાં તે ઈલેક્ટ્રિક મોટરોના કારખાનામાં નોકરીએ લાગ્યો અને બીજે દિવસે તાંબાના જીવંત વાયરને અડકવાની તેણે ભૂલ કરી ! બસ, ચોંટી ગયો.’

‘ચાલો, એક નોકરી તો તેણે છેવટ સુધી પકડી રાખી !’

※

શહેરની દીવાલો પર આંતકવાદીના ફોટોવાળાં પોસ્ટરો લાગ્યાં હતાં. મોટા અક્ષરે **WANTED** લખેલું હતું. આંતકવાદી વિશે બાતમી આપનારને હું. એક લાખનું ઈનામ આપવાની પોલીસે ઓફર કરી હતી.

કૂટપાથ પર ચાલતા બન્ટાસિંહ એક પોસ્ટર જોવા

સાધના કેમ્પસ મો.નં. ૮૪૨૬૩૫૦૪૬૦

થોભ્યા અને તેમની નજર ત્યાં જ મંડયેલી રહી. પંદર મિનિટ સુધી તેઓ ન ખસ્યા ત્યારે બાજુના પાનવાળાએ પૂછ્યું : ‘શું વિચારી રહ્યો છો ? આ ખતરનાક આતંકવાદીને તમે ક્યાંક જોયો છો ?’

‘ના, ના !’ બન્ટાસિંહ બોલ્યા. ‘પણ મને વિચાર આવે છે કે પોલીસે ફાટો પાડ્યા પછી આને જવા કેમ દીધો ?’

※

ઉંચા ટેકરાના ચઠાણવાળા રસ્તે ગુરુબચનસિંહ અને બન્ટાસિંહ મહાપરાણો સાયકલનાં પેડલ મારી અંતર કાપતા હતા. દોઢ કલાકે તેઓ ટોચ સુધી પહોંચ્યા. બેય જણા લીટરબંધ પરસેવે નીતરે અને ફેફસાં તો ધમણની જેમ ચાલે.

‘ઊ....ફ.... !’ હાંઝી રહેલા ગુરુબચને કહ્યું, ‘બહુ જબરજસ્ત ચઠાણ હતું !’

‘હાસ્તો !’ બન્ટાએ જવાબ દીધો. ‘સારું થયું કે આપણે થોડીક બ્રેક દાબી રાખેલી નહિતર ગયા હતા સડસડાટ પાછા નીચે !’

※

પાકિસ્તાનના અર્થતંત્રની પ્રગતિ કેમ અટકી પડી છે એ જાડાવા વિશ્વબેન્કના નિષ્ણાંતોનું પ્રતિનિષિ મંડળ ઈસ્લામાબાદ ગયું. સૌ પ્રથમ સરકારી કાર્યપદ્ધતિનો અભ્યાસ કર્યો.

‘એક વાતનો જવાબ આપો,’ સરકારના આલિશાન બંગલામાં રહેતા સિનિયર અમલદારને તેમણે પૂછ્યું ‘માનો કે રાત્રે તમારા ઓરડાનો બલ્બ ઊડી જાય તો તેને બદલવા માટે તમારા હિસાબે કેટલા માણસો જોઈએ ?’

‘હં....અ....’ અમલદારે વિચાર કર્યો અને પછી જવાબ આપ્યો : ‘ચાર માણસો જોઈએ.’

‘કઈ રીતે ? સમજાવો જરા.’

‘એક જણ ઊડી ગયેલા બલ્બને અંધારામાં શોધી કાઢવા માટે, બીજો તે દરમ્યાન સીડી પકડી રાખવા માટે, ત્રીજો તાબતોબ બજારે દોડી નવો બલ્બ ખરીદી લાવવા માટે અને ચોથો ત્યાર પછી ઈલેક્ટ્રિકશિયનને બોલાવી લાવવા માટે....

※

વંદે વીક્ષ્મુ

પ્રશ્નપત્ર - ઉત્તરપત્ર (અંક : ૭ થી ૧૮)

પ્રશ્ન-૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈપણ હો)

- ૪.૧ કૃતં જાનાતિ ઇતિ કૃતજ્ઞ - પોતાના ઉપર થયેલ ઉપકારને જે જાણે અર્થાત્ કોઈએ પોતાના ઉપર ઉપકાર કર્યો હોય તો તેને જાણે મતલબ યાદ રાખે. ભૂલે નહીં. ઉપકારીને ઉપકારી તરીકે માને તેવા વ્યક્તિને કૃતજ્ઞી વ્યક્તિ કહેવાય.
- કૃતં હન્તિ ઇતિ કૃતઘ્�ની - પોતાના ઉપર કોઈએ કરેલા ઉપકારને ભૂલી જાય. અર્થાત યાદ ન રાખે યાદ હોય છતાં ઉપકારીને ઉપકારી તરીકે ન ઓળખાવે ઉપકારી તરીકે ઓળખાવામાં શરમ લાગે. “આ મારો ઉપકારી છે.” એવું સ્વીકારવામાં નાનપ અનુભવે તેને કૃતઘ્ની કહેવાય.
- ૪.૨ શ્રી પંચિંદિય સૂત્રમાં આચાર્યના ઉદ્ગુણોનું વર્ણન બે વિભાગમાં છે. ૧) અનાચારના ત્યાગ સ્વરૂપ ગુણો ૨) આચારના આચરણ સ્વરૂપ ગુણો.
- ૪.૩ અલ્પશ્રુતં શ્રુતવતાં પરિહાસધામ - આ પદ દ્વારા શ્રી માનતુંગસૂરિએ પોતાની નમ્રતા બતાવી છે.
- ૪.૪ અસર્વજ્ઞ (ધ્યાનસ્થ) ના વચનમાં સ્વહિતમાં બીજાનું અહિત પણ હોઈ શકે.
- ૪.૫ નિષદ્ધા એટલે આસન. - નિષદ્ધા નામ પંચિંદિય સૂત્રના અર્થમાં આવ્યું.
- ૪.૬ મંગલ શબ્દની બે રીતે વ્યુત્પત્તિ થાય. (૧) મામ્ગાલયતિ - મામ્ - એટલે અનિષ્ટ તેને ગાળી નાખે. (૨) “મઙ્ગલ મઙ્ગમ્ આલાતિ - મઙ્ગ - એટલે કલ્યાશ કલ્યાશને લાવે તે “મઙ્ગલ”
- ૪.૭ ભાવ પ્રાણોને ધારણા કરી જીવનું તે ભાવ જન્મ. અર્થાત્ (આત્માને ધર્મ માર્ગમાં જોડવો તે ભાવ જન્મ.)
- ૪.૮ બુલાખીદાસે મુંડન - મુંડારામાં, વેશ પરિવર્તન - પરબમાં, અને કિયા - શેષલી ગામમાં કરી.
- ૪.૯ મોતીલાલ નેહરુ બોલ્યા, જે બગીમાં મારો અસીલ બેઠો હતો તેમાં ત્રાણઘોડા અને ચોથી ઘોડી હતી. જેલના તબેલાને સીલ કરાયેલ છે. આ રહી ચાવી, તમે ખાતરી કરી શકો છો. અદાલતમાં સન્નાટો વ્યાપી ગયો અને અસીલ નિર્દ્દેખ છૂટી ગયો.
- ૪.૧૦ ગયા પ્રશ્નપત્રમાં આવેલ પરિણામમાં પ્રથમ કમાંકે સાધ્વી શ્રી સૌભ્યદર્શિતાશ્રીજ મ.સા. (શ્રી કલાપૂર્જસૂરિ સમુદ્દ્રાય), યોગિતાબેન સુજાણી (ગોલ. રાજ) હતા.
- ૪.૧૧ તા. ૧-૫-૨૦૧૭ ના વર્તમાન ગઞ્ચાયિપતિ પ. પૂ.આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્ વિજય હેમપ્રભસૂરીશ્વરજ મ.સા.ની નિશામાં ઉમેદાબાદ (ગોલ) નગરે પ્રલુબુ પ્રતિષ્ઠા કાર્યક્રમ આદિ પ્રસંગો - ઉત્સાહ પૂર્વક ઉજવાયા.
- ૪.૧૨ અસ્તિ-નાસ્તિ દોષનો નાશ કરનારા-પુણ્ય-પાપ થી વિર્નિમુક્ત થયેલા હોવાથી શ્રી અરિહંત પરમાત્મા “ઉત્પલ” કહેવાય છે.
- ૪.૧૩ ભવાભિનંદીના લક્ષણો આઠ પ્રકારના છે. ૧) ક્ષુદ્ર ૨) લાભરતિ ૩) દીન ૪) માત્સર્ય ૫) ભય ૬) શઠ ૭) અજ્ઞ ૮) નિષ્ફલારંભ સંગત

પ્રશ્ન-૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ વિકલ્પોમાંથી શોધી લખો.

- ૪.૧ સર્વજ્ઞભગવંત જી.૬ આ. જિનભદ્રસૂરિ

૪.૨ અસારવા - માગસર સુદ ૫ ૪.૭ ૩૦૦ લિટર
 ૪.૩ પાદરી ૪.૮ લોભ
 ૪.૪ પુંછડી ૪.૯ કુંગાળી
 ૪.૫ દ.અમેરિકા ૪.૧૦ સંસાર રસિયો

પ્રશ્ન-૩ નીચે લખેલા વાક્યો કચા અંકમાં કચા પાના ઉપર લખેલ છે.

અંક	પાના નં.	અંક	પાના નં.		
૪.૧	૧૦	૩	૪.૬	૮	૧૦
૪.૨	૮	૧૩	૪.૭	૧૦	૧૮
૪.૩	૮	૧૬	૪.૮	૧૨	૧૩
૪.૪	૮	૮	૪.૯	૧૨	૧૬
૪.૫	૭	૧૪	૪.૧૦	૧૨	૨૦

પ્રશ્ન-૪ નીચેનું વાક્ય કચા લેખકના લેખમાં છે તે તથા તે લેખના કોલમનું નામ શું છે તે જણાવો ?

લેખકનું નામ	કોલમ (મથાળાનું નામ)
૪.૧ આ. વિ. પ્રશમેશપ્રભ સૂરિ	આત્માની પરમાત્મા બનવા તરફની યાત્રા-૮
૪.૨ સુરેશ દલાલ	મારી પ્રાર્થના
૪.૩ મુ. હેમહર્ષવિ.	વાત્સલ્યભીનું હૃદય
૪.૪ કમલેશ સુમતિલાલ શાહ	'નમસ્કાર' મહામંત્ર વિશે કંઈક...
૪.૫ આચાર્ય વિ. પ્રશમેશપ્રભસૂરિ	સૂત્ર પરિશીલન (પંચિંદિય સૂત્ર-૪)
૪.૬ કૌશલ કે. શાહ - સાધના કેમ્પસ	સમય સૂચકતા અને હાજર જવાબીની ખાડ
૪.૭ આચાર્ય વિ. પ્રશમેશપ્રભસૂરિ	સૂત્ર પરિશીલન (પંચિંદિય સૂત્ર-૬)
૪.૮ ડૉ. આર્થ. કે. વિજણીવાળા	કાનનો દાતા
૪.૯ જૈન જ્યોતિષી કમલેશ શાહ	સુખી થવાની ચાવી
૪.૧૦ આ. વિ. શ્રી ભદ્રગુપ્તસૂરિજી મ.સા. (પ્રિયર્દ્ધન)	પથ કે પ્રદીપ

પ્રશ્ન-૫ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો.

- ૪.૧ કારતક વદ - ૧૧
 ૪.૨ પ્રાસાદ
 ૪.૩ ચાણસમા ગામના શિવગંજમાં ભણાવતાં જેસિંગભાઈ પંડિતજી
 ૪.૪ આસો સુદ - ૪ બુધવારે
 ૪.૫ જેઠ વદ - ૩, તા. ૧૪-૫-૨૦૧૭ - રવિવાર.

✓✓✓

“જ્ઞાનભક્તિ ના પાર્શ્વક સામાચરી”

- ૧ પૂ. સાધ્વી શ્રી લક્ષ્મગુણાશ્રીજી મ. ના સ્મરણાર્થે સંસારી પરિવારજનો.
- ૨ પૂ. સા. મોક્ષમાલાશ્રીજી, સા. શ્રી સમ્યગ્કલાશ્રીજીની પ્રેરણાથી સાયરબેન ઓટરમલજ સેઠિયા, અક્ષય જૈન સ્વીટ, મુંબઈ.
- ૩ સા. શ્રી કેવલ્યપ્રિયાશ્રીજી મ.ની પ્રેરણાથી માતુ શ્રી પોકીબાઈ ઘેલાજી ચોપડા, જોધપુર.
- ૪ ઘારેલાલજ હિરણ્ય. હ. ભાગચંદજી, નરેશજી, દીપેશજી, જોધપુર.
- ૫ મોહનલાલજ બાગરેચા. હ. વિક્રમજી, ચેતનજી, હિતેશજી, ગઢસિવાણા, હાલ. જોધપુર.
- ૬ શ્રીમતિ મધુજી સુરાણા. હ. વિક્રમજી શ્યામશા. જોધપુર.
- ૭ શાંતિલાલ, શ્રેયાંસ જાંગડા, પીપાડ સીટી, જોધપુર
- ૮ શા. ઘેવરચંદજી સુમેરમલજ ખાંટેડ સંઘવી, કરડા, જોધપુર.
- ૯ ઉધાબેન રાજેન્દ્રજી સુરાણા, સ્વ. લક્ષ્મીલાલ સુરાણા, કુશાગ્ર, પ્રિતિ, લભ્ય, લવ્યા.
- ૧૦ રાજગુરુ રેક્ઝિન, કોઈભુતુર.
- ૧૧ માતુશ્રી પ્રેમલતાબેન, ધર્મપત્ની સ્વ. શ્રીપાલચંદ સંઘવી, હ. વિકાસ એસ સંઘવી, જોધપુર.
- ૧૨ માતુશ્રી કર્મળાબેન બાલચંદભાઈ વસાણી, વાલપુરા.
- ૧૩ ભંવરલાલ હિરાચંદજી જૈન. પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૪ માંગીલાલજ લુંબજી જૈન. પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૫ વસ્તીમલજ ચુનીલાલજ જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૬ સંજયકુમાર કાંતિલાલજ જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૭ અશોકકુમાર મોતિલાલજ જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૮ સુરેશકુમાર હિપચંદજી જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૧૯ પ્રકાશચંદજી તિલોકચંદજી જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૨૦ જેવરચંદજી વરદીચંદજી જૈન પાલડી (જોડ), (રાજ.)
- ૨૧ પૂ.સા. શ્રી અમિતમાલાશ્રીજી મ., સા. શ્રી મૈત્રીમાલાશ્રીજી મ.ની પ્રેરણાથી શાન્તાબેન પુખરાજજી (સેદરીયા)
- ૨૨ સા. શાન - ગુણપ્રભાશ્રીજીના શિષ્યા શ્રી આનંદશ્રીજી મ.સા.ના ૫૦ વર્ષ સંયમ પર્યાયની અનુમોદનાર્થે સા. શ્રી મુક્તિપ્રિયાશ્રીજીની પ્રેરણાથી... ભક્તગણ, જોધપુર.

ગરુદપતિશ્રીની નિશામાં ચાલતા ઉપધાન તપ

॥ श्री जीर्गवला पार्श्वनाथ नमः ॥ ॥ श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ नमः ॥ ॥ श्री नागेश्वर पार्श्वनाथ नमः ॥
 ॥ प.पू.आ.दे. श्रीमद् नीती-हर्ष-महेन्द्र-मंगल-अग्निसिद्ध-हेमप्रभसूरि सदगुरुण्यो नमः ॥

मरुधर की मनोहर भूमी गोडवाड की शान **श्री शंखेश्वर पार्श्व धाम तीर्थ, बिरामी ढाणी** की पुण्यवन्ती धरा पर
श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ दादा की छत्रछाया में

पू. सा. श्री सुशीला-भक्तिश्रीजी म.सा. की सुशिष्या, तीर्थ संस्थापिका,
 गोडवाड टीपिका पू. सा. श्री ललितप्रभाश्रीजी .सा. (लेहर म.सा.) की प्रेरणा से
 नवनिर्मित बिरामी-ढाणी-साणडेराव-पाली हाइवे की धन्यधरा पर

**श्री नागेश्वर पार्श्वनाथ जिनालय में ३३३ फूंच
 नागेश्वर पार्श्वनाथ आदि जिनबिंबों की**

अंजनशिलाका - प्रतिष्ठा

२२ नेह
निमंभणी।

...प्रतिष्ठा...

वैशाख सुद ७,

22.04.2018

रविवार

प्रतिष्ठा निशा प्रदाता

वर्तमान गच्छाधिपति प.पू. आचार्यश्रीमद् विजय हेमप्रभसूरीश्वरजी म.सा.
 के शिष्यरत्न प. पू. आचार्य श्री ललितप्रभसूरीश्वरजी म.सा. एवं
 पू. आचार्य श्री प्रशान्तेशप्रभसूरीश्वरजी म.सा.

निमंत्रक : श्री शंखेश्वर पार्श्वधाम जैन श्वे. चेटिकेल्ट द्रव्य, बिरामी ढाणी (राज.)

If Not Delivered Please Return to....

अर्तिकानेन मितुलभाई दोशी

१३/०८, वितराग सोसायटी, पी. टी. कोलेज रोड, पालडी,
 अमरावाड-३८०००७.

BOOK PACKET CONTAINING
 PRINTED BOOKS ONLY
 POSTED UNDER CLAUSE
 No. 121 & 114 (7) of P. & T. Guide
 ONE RUPEE PER 100 GMS.
 HENCE NOT TO BE TAXED

To,

.....

.....